ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية . الدورة السؤولة . إيفا تروفيتيان

200.000 Լ.Ո. 100-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 197 (27268) ՈՒՐԲԱԹ, 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026 8 ԷՋ

ՔԱԼԼԱՍ. «ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ԴԷՄ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՏԺԱՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱՅՄԱՆ ՇՈՒՐՋ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎԱՐԵԼ»

Միացեալ Նահանգները չեն կրնար Ռուսիոյ դէմ եւրոպական պատժամիջոցներու վերացման շուրջ բանակցութիւններ վարել: Այս մասին յայտարարած է Եւրոպական Միութեան արտաքին գործոց եւ անվտանգութեան քաղաքականութեան բարձրագոյն յանձնակատար Քայա Քալլաս: Անոր համաձայն, Ուքրանիոյ շուրջ բանակցութիւններու ընթացքին եւրոպական շահերը եւս վտանգուած են, ուստի Միացեալ Նահանգները չեն կրնար Մոսկուայի հետ քննարկել Ռուսիոյ դէմ պատժամիջոցներու վերացումը կամ ռուսական հաշիւներու ապասառեցումը: «Բանակցութիւններուն հիմամբ Ռուսիան կ'ուզէ հասնիլ պատժամիջոցներու վերացման եւ սառեցուած հաշիւներու ապասառեցման: Անոնք եւրոպական որոշումներ են, զորս ոչ ոք կրնայ ընդունիլ, բացի մեզմէ: «Ի հարկէ, Ռուսիան չ'ուզեր բանակցիլ եւրոպացիներու հետ, որովհետեւ ամերիկացիներուն հետ խօսիլը աւելի դիւրին է: Սակայն այս հարցերը մեր իրաւասութեան կը վերաբերին, եւ Ամերիկան չի կրնար մեր փոխարէն բանակցիլ», նշած է Քալլաս:

ԱԿՆԱՐԿ

ԻՐԱՆԵԱՆ ՈՒԼԵՐՁՆԵՐ՝ ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ-ԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ՈՃՈՎ

Իրանի հոգեւոր պետի խորհրդականին եւ փոխնախագահին՝ Հայաստանի ուղղութեամբ կատարած բովանդակային եւ ոճային հակասութիւնները անպայման պէտք չէ մեկնաբանել ներիրանեան տարբերութիւններով: Խորհրդականը կը խօսէր կարմիր գիծերու մասին, բուռն կերպով կը դատապարտէր Փաշինեանի իշխանութիւնը, սահմանած գիծերը անցնողներուն ոտքերը կոտրել կը խոստանար եւ սպառնական բովանդակութիւն կը հաղորդէր իր յայտարարութիւններուն: Մինչդեռ փոխնախագահը, համագործակցութեան շեշտը դնելով, կը խօսէր ապագայ ծրագիրներուն եւ Հայաստանին կազ մատակարարելու պատրաստակամութեան մասին:

Երկու պարագաներուն ալ, սակայն, կար յստակ ուղերձ Մոսկուային: Վեւայաթին կ'ըսէր, որ Իրանը առկայ է այս տարածաշրջանին մէջ, նոյնիսկ եթէ ռուսերը հեռանան այնտեղէն, մինչդեռ Փուրմոհամետին կազ մատակարարելու պատրաստակամութիւն կը յայտնէր, եթէ ռուսերը կազ չտային Հայաստանին:

Մոսկուային ուղղուած այս ուղերձները այստեղ իրար լրացնող են թէ՛ անվտանգային եւ թէ՛ տնտեսական առումներով: Մակերեսային ընթերցումը այս յայտարարութիւններուն կը համոզէ, որ ռուսերուն պարտադրուող հեռացման եւ ապաշրջափակման ծրագիրներէն դուրս մղելու պարագային Իրանը պատրաստ է լրացնելու այդ բացը: Այս ուղերձները յղուած են թէ՛ սպառնական եւ թէ՛ համագործակցական ոճով:

Ռուսիոյ դերակատարութիւնը իրանակնով փոխարինելու այս սպառնական-գործակցային պատգամը ուղղուած է հիմնականին մէջ Անգարային, որ կը պատրաստուի ենթադրեալ այդ բացը լրացնելու: Իրանը այստեղ երկու հաշուարկ անպայման կատարած կ'ըլլայ: ԹՐԻՓՓ-ով Անգարան հիմնովին պիտի նպաստաւորուի, որքան ալ ամերիկեան ընկերութիւններուն պատկանին այդ գործառոյթները: Միացեալ Նահանգներու հետ համաձայնութեան գալու պարագային, Իրան պիտի ապաշրջափակուի նաեւ այդ տարածքներով, ուր ռուսերուն փոխարէն ամերիկեան վերահսկողութիւն պիտի հաստատուի:

Հանգոյցը ուրեմն դարձեալ ԹՐԻՓՓ-ն է, որուն մասին Իրանի փոխնախագահը կը վերահաստատէ իր պետութեան դիրքորոշումը: Նախընտրելով «Խաղաղութեան խաչմերուկ» ձեւակերպումը՝ Իրանի փոխնախագահը յայտնած է, որ իր երկիրը մնայուն կերպով շեշտած է երկու կարեւոր կէտ. ասոնցմէ առաջինը այն է, որ շրջանի անվտանգութիւնը եւ խաղաղութիւնը պէտք է ապահովուին եւ պահպանուին շրջանի երկիրներուն միջոցով: Իսկ երկրորդը, որ Իրան ընդառաջ պիտի երթայ որեւէ քայլի, որ պիտի աջակցի շրջանի երկիրներու խաղաղութիւնը ապահովելուն: Եւ, բնականաբար, դէմ պիտի ըլլայ որեւէ քայլի, որ պիտի խոչընդոտէ անվտանգութիւնը:

Այսքան պարզ. Իրանը չի կրնար շրջանցելիլ նոր հաղորդուղիներու նախագիծի գործադրութենէն: Առանց «3+3» ձեւակերպումը օգտագործելու, Իրան կը խօսի տարածաշրջանի երկիրներու մասնակցութեան մասին: Այլ խօսքով, Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ. եթէ Ռուսիան գործարքային ընկալումով թէ պարտադրաբար դուրս մնայ Հարաւային Կովկասի նոր գործընթացներէն, ապա Իրան մտադիր է այդ գործառոյթները իրականացնելու: Բայց այսպիսով նաեւ Թուրքիոյ չարտօնելու, որ ռուսական դերը վերցնէ: «3+3»-ին պարզապէս յղում ընելով՝ Իրան իր ներգրաւուածութիւնը չզիջելով, բազմակողմ ուղերձներ կը յղէ թէ՛ սպառնական եւ թէ՛ գործակցային ոճով:

Իսկ կազ մատակարարելու պատրաստակամութիւնը կարելի է ընկալել նաեւ այս շրջածիրին մէջ: Ի վերջոյ, ԹՐԻՓՓ-եան հաղորդուղիները միայն ապրանքաշրջանառութեան չեն վերաբերիր, այլ հիմնականին մէջ՝ ուժանիւթային արտահանումներու: Ոչ միայն Հայաստանին, այլ նաեւ Հայաստանի ճամբով դէպի Արեւմուտք՝ աւելի հեռահար կտրուածքով:

«Ա.»

ՓՈՒԹԻՆԻ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԵՌԱԿՈՂՄ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՓՈՒԼԻ ԵՒ ԱՆՈՐ ԵՒՐՈՊԱՑիՆԵՐՈՒ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Ամերիկացի պատուիրակներ Սթիւ Ուիթքոֆն ու Ճարետ Քուշները երէկ այցելեցին Մոսկուա, ուր հանդիպում ունեցան Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի հետ:

Փութին հանդիպումի ընթացքին իր հիւրերէն խնդրեց իր կողմէ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփին շնորհակալութիւն յայտնել Ռուսիոյ եւ Ուքրանիոյ միջեւ հաղորդակցութիւնները կազմակերպելուն համար:

Ուիթքոֆ աւարտին յայտնեց. «Համաձայնութիւն գոյացաւ Ռուսիոյ, Միացեալ Նահանգներու եւ Ուքրանիոյ միջեւ բանակցութիւններու երրորդ փուլի շուրջ»:

Ան նաեւ յայտարարեց. «Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի հետ Մոսկուայի մէջ բանակցութիւններուն ընթացքին յառաջընթաց արձանագրուեցաւ»:

Ուիթքոֆ նաեւ աւելցուց. «Եւրոպացիները պիտի մասնակցին Ուքրանիոյ վերաբերեալ յառաջիկայ բանակցութիւններուն»:

ԹՐԱՄՓ. «ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԿԸ ՏԱՆԻՆՔ ԻՐԱՆԻ ՎՐԱՅ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԼՈՒ»

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ դարձեալ յայտարարեց, թէ Իրանի հետ պատերազմը շուտով պիտի աւարտի:

Ան աւելցուց, որ Ուաշինկթըն աշխատանք կը տանի Իրանի վրայ ամբողջական յաղթանակ արձանագրելու: Ան այս մասին յայտնեց Արլինկթըն ազգային գերեզմանատան մէջ իր արտասանած խօսքին մէջ:

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՍՏ ՂԱԼԻՊԱՖԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԻՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ՉԵՆ ՈՒԶԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԴԱԴՐԵՑՆԵԼ

Իրանի խորհրդարանի նախագահ, իրանցի աւագ բանագնաց Մոհամետ Պաղեր Ղալիպաֆի խորհրդական Մահտի Մոհամետի յայտնեց, որ Միացեալ Նահանգներ չեն ուզեր պատերազմը, մասնաւորաբար Լիբանանի մէջ պատերազմը դադրեցնել, իրանեան սառեցուած գումարները ապասառեցնել կամ շրջափակումը վերցնել:

Շար.ը՝ էջ 8

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԲԱՑ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՀԵՏ ՅՈՒՇԱԳԻՐԻՆ ՀԻՄԱՄԲ 2026-2027 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՍԱՄԵԱԿԻՆ 23 ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ ՍՏԱՑԱՆ ԿՐԹԱԹՈՇԱԿԻ ՅԱՏՈՒԿ ՁԵՂՔԵՐ

\Յունիս 2026-ին ՀՅԴ Լիբանանի Կեդրոնական կոմիտէն Արաբական բաց համալսարանին (Arab Open University) հետ ստորագրած էր յուշագիր մը, որուն հիման վրայ հայ ուսանողներուն համար կարելիութիւն կը ստեղծուի հետեւելու ուսման՝ զեղչեալ կրթաթոշակներով:

Առ ի գործադրութիւն այս յուշագիրին, անցնող ամիսներուն ընթացքին, համալսարանի նոր ու հին ուսանողներ տուեալ առցանց դիմումը ներկայացուցին 2026-2027 տարեշրջանի առաջին կիսամեակին ընթացքին օգտուելու կըրթաթոշակի յատուկ զեղչերէ: Բոլոր դիմած ուսանողները (23 հոգի) ստացան 25-էն 70% զեղչ, ըստ իրենց ընտանիքներուն նիւթական պայմաններուն եւ համալսարանական արդիւնքներուն:

Վերջապէս, յայտնենք, որ այս համագործակցութիւնը պիտի շարունակուի յառաջիկայ կիսամեակին եւս եւ կարելի է դիմում կատարել այցելելով arflebanon.org/aou:

«ՀԱՅ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԱԶՐՊԷՅՃԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱՐԳԱԽՈՐՄԱՆ ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ Է»

Կ'ԸՍԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ ԼԻԱԶՕՐ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Չլուծուած մարդասիրական հարցերը պէտք է քննարկուին երկու երկիրներու յարաբերութիւններու կարգաւորման հոլովոյթի ծիրին մէջ: Գերիներու հարցի լուծումը նախապայման է: Այս մասին յայտարարած է Ֆրանսայի արտաքին առեւտուրի եւ ներդրումային գրաւչութեան հարցերով լիազօր-նախարար Նիքոլա Ֆորիսիէ՝ պատասխանելով Ֆրանսայի Ծերակոյտի անդամ Մարի-Արլեթ Քարլոթթիի՝ Ազրպէյճանի մէջ պահուող հայ պատանդներու մասին հարցումին:

Մարսէյէն ընտրուած ծերակուտական Քարլոթթիի հարցումը վերաբերած է բռնի տեղահանուած արցախցիներուն Ֆրանսայի կառավարութեան կողմէ ցուցաբերուող աջակցութեան եւ Պաքուի մէջ ապօրինի պահուող հայերու ճակատագիրին:

«Չլուծուած մարդասիրական հարցերը պէտք է քննարկուին երկու երկիրներու յարաբերութիւններու կարգաւորման գործընթացի ծիրին մէջ: Մենք ողջունած ենք այս տարուան 14 յունուարին չորս գերիներու Հայաստան վերադարձը եւ կոչ կ'ուղղենք ազատ արձակելու կամայականօրէն կալանաւորուած բոլոր անձերը:

Շար.ը՝ էջ 8

ՄԱԹՎԻԵՆՔՕ. «ՀԱՊԿ-Է՛Ն ԴՈՒՐՍ ԳԱԼՈՒ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՇԱՏ ԲԱՆ ՊԻՏԻ ԿՈՐՄՆՑՆԷ»

Երեւան շատ բան պիտի կորսնցնէ, եթէ որոշէ դուրս գալ հաւաքական անվտանգութեան պայմանագիրի կազմակերպութենէն (ՀԱՊԿ): ԹԱՍՍ լրատու գործակալութիւնը կը հաղորդէ, որ այս մասին յայտարարած է Ռուսիոյ Դաշնակցային խորհուրդի նախագահ Վալենթինա Մաթվիենքօ:

«Հետագային ատիկա Հայաստանի իրաւունքն է՝ ՀԱՊԿ-ին իր անդամակցութիւնը պահպանե՞լ, թէ՞ ոչ: Կը կարծեմ, որ հակառակ պարագային Հայաստան շատ բան պիտի կորսնցնէ», ընդգծած է ան Վիեննամ կատարած այցելութեան նուիրուած լրագրողներու հետ զրոյցի ընթացքին:

«Հայաստանի ՀԱՊԿ-էն դժգոհութիւնները անհիմն են եւ Ղարաբաղի համար պատասխանատուութիւնը Ռուսիոյ ու այդ կազմակերպութեան վրայ բարդելու փորձ են», յայտարարեց Ռուսիոյ դաշնակցային խորհուրդի նախագահը:

«Ինծի կը թուի, թէ Հայաստանի եւ Ազրպէյճանի միջեւ վերջին պատերազմի ընթացքին ՀԱՊԿ-ի նկատմամբ նման անհիմն դժգոհութիւնը, իմ կարծիքովս, Ղարաբաղի համար պատասխանատուութիւնը Ռուսիոյ եւ ՀԱՊԿ-ի վրայ բարդելու փորձ է: ՀԱՊԿ-ն այդ պայմաններուն մէջ գործած է՝ կրկին կ'ընդգծեմ, խստօրէն համաձայն իր կանոնադրական փաստաթուղթերուն», Հանոյի մէջ լրագրողներուն ըսած է ան:

«Ինչ կը վերաբերի Եւրասիական տնտեսական միութեան (ԵԱՏՄ) կայունութեան, անկախ անկէ, թէ Հայաստանի իշխանութիւնները ինչպիսի՛ որոշում պիտի տան, ատիկա որեւէ ձեւով պիտի չազդէ միաւորման կայունութեան վրայ: Անիկա ապացուցած է իր արդիւնաւէտութիւնը, անիկա ապացուցած է իր փոխշահաւէտութիւնը: Այլ պետութիւններու ԵԱՏՄ-ի հետ համագործակցութեան նկատմամբ հետաքրքրութիւնը մեծապէս կ'աճի», ըսած է Մաթվիենքօ:

Յիշեցնենք, որ Հայաստան 11 նոյեմբերին Մոսկուայի մէջ կայացած ՀԱՊԿ-ի Հաւաքական անվտանգութեան խորհուրդի նիստի ընթացքին զրկուեցաւ կազմակերպութեան մէջ քուէի իրաւունքէն՝ երկու տարիէ աւելի անդամավճարները չվճարելուն պատճառով:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՎ ՊԻԼԱԼ ԷՐՏՈՂԱՆԸ՝

ՄՈՒՆ. «ԼԻԲԱՆԱՆ ԱՆՀԱՄԲԵՐ ԿԸ ՍՊԱՍԷ ԹՈՒՐՔ-ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՓՈՒԼԻ ՄԸ»

Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանի որդին՝ Պիլալ Էրտողանը երէկ առաւօտեան հասաւ Պէյրութ եւ Լիբանանի մէջ Թուրքիոյ դեսպան Մուրաթ Լիւթեմի հետ Պաապտայի պալատ այցելելով հանդիպում ունեցաւ հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աունի հետ:

Նախագահ Աուն յայտնեց, որ Լիբանան յատուկ կարեւորութիւն կ'ընծայէ իր յարաբերութիւններուն Թուրքիոյ Հանրապետութեան հետ, որուն հետ պատմական, մարդկային եւ մշակութային խոր կապեր ունի:

«Մենք անհամբեր կը սպասենք քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային մակարդակներու վրայ այս յարաբերութիւններու ամրապնդման ու զարգացման, ինչ որ կը ծառայէ լիբանանցի եւ թուրք ժողովուրդներու շահերուն, ինչպէս նաեւ կ'ամրապնդէ իրենց միջեւ բարեկամութեան եւ գործակցութեան կապերը», ըսաւ ան:

«Լիբանան անհամբեր կը սպասէ թուրք-լիբանանեան յարաբերութիւններուն մէջ գործակցութեան ու գործընկերութեան նոր փուլին, մասնաւորաբար ներդրումներու, վերաշինութեան, առեւտուրի, զբօսաշրջութեան եւ ենթակառոյցներու ոլորտին մէջ», յայտնեց հանրապետութեան նախագահը՝ բարձր գնահատելով «այն դերակատարութիւնը, որ Թուրքիան կընդունայ կատարել Լիբանանի եւ շրջանի կայունութեան աջակցութեան մէջ, մեկնելով հասարակաց մարտահրաւէրներու դիմակայման մէջ երկու երկիրներուն միջեւ գործակցութեան եւ համակարգումի կարեւորութենէն»:

Աուն խնդրեց իր ողջոյնները փոխանցել Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանին եւ անոր շնորհակալութիւն յայտնեց Լիբանանին իր տրամադրած աջակցութեան համար, ինչպէս նաեւ նշեց. «Լիբանանը նախանձախնդիր է անոր հետ աշխատելու՝ ամրապնդելու համար երկկողմանի յարաբերութիւնները եւ իրենց շահերու փոխադարձ յարգանքի ծիրին մէջ երկու երկիրներուն միջեւ գործակցութեան աւելի լայն հորիզոններ բանալու»:

Պիլալ Էրտողան յայտնեց, որ ուրախ է այցելելով Լիբանան՝ գնահատելով «անոր ներկայացուցած քաղաքակրթական, մշակութային ու մտաւորական արժէքը» եւ ընդգծելով լիբանանեան կրթական, համալսարանական ու մշակութային հաստատութիւններուն հետ գործակցելու փափաքը:

Պիլալ Էրտողան շեշտեց, որ իր երկիրը «կը զօրակցի իր բոլոր հողերուն վրայ եւ իր սեփական ուժերով պետութեան գերիշխանութիւնը տարածելու նպատակով լիբանանեան իշխանութիւններուն կատարածին»:

Պիլալ Էրտողան ապա այցելեց հանրապետութեան միւֆթի շէյխ Ապտելլաթիֆ Տրիանի եւ Պէյրութի յոյն ուղղափառներու առաջնորդ Էլիաս արք. Աուտէի, որուն հետ հանդիպումէն ետք յայտարարեց. «Լիբանան կ'այցելենք՝ գալով Թուրքիայէն, իբրեւ բարեկամութեան եւ գնահատանքի ժեստ՝ հիմնուած մեր երկու երկիրները միաւորող ընդհանուր պատմութեան ու մշակոյթի, ինչպէս նաեւ թուրք եւ լիբանանցի ժողովուրդները իրարու կապող բարի դրացիական, եղբայրական եւ բարեկամական յարաբերութիւններուն վրայ»:

«Այս այցելութեան ընթացքին մենք հանդիպեցանք շարք մը ականաւոր անձնաւորութիւններու եւ պաշտօնատարներու հետ, որոնց շարքին՝ նախագահ Ժոզեֆ Աունի եւ հանրապետութեան միւֆթի շէյխ Ապտիւլլաթիֆ Տրիանի հետ, իսկ հիմա կը գտնուինք Աուտէ արքեպիսկոպոսի նստավայրը:

«Մեր քննարկումները կեդրոնացած էին Լիբանանի ապագային, երկրին եւ ամբողջ շրջանին առջեւ ծառացած մարտահրաւէրներուն եւ դժուարութիւններուն, ինչպէս նաեւ այն դերին վրայ, որ Թուրքիան՝ իբրեւ դրացի ու բարեկամ երկիր, կրնայ խաղալ իբրեւ բարիքի, կայունութեան եւ Լիբանանի աջակցութեան ուժ: Մենք նաեւ անդրադարձանք կրթութեան՝ կարեւորագոյն ապագայի կերտման գործին մէջ, մասնաւորաբար մեր երեխաներու եւ իրերայաջորդ սերունդներու ապագայի, եւ անոնց աւելի լաւ ապագայ ապահովելու անհրաժեշտութեան՝ հեռու այն ճգնաժամերէն, խառնաշփոթէն եւ մարտահրաւէրներէն, որոնց մենք այսօր ականատես կ'ըլլանք», նշեց ան:

«Մենք նաեւ ընդգծեցինք լիբանանցի ժողովուրդի համախմբման եւ միաւորման կարեւորութիւնը՝ իրենց երկրի ապագան որոշելու պատասխանատուութեան շուրջ, ազատ արտաքին միջամտութիւններէն, որոնք յաճախ կը կատարուին եսասիրական շահերով, եւ ապահովելու, որ Լիբանանի ապագային վերաբերեալ որոշումը բխի իր սեփական ժողովուրդի կամքէն:

Շար.ը՝ էջ 8

ՄԱՀԱԶԴ

Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդը կը գուժէ իր երկարամեայ եւ վաստակաշատ անդամին եւ նախկին ատենապետին՝

ՅԱԿՈԲ ԱԼԼԸԳԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ չորեքշաբթի, 11 նոյեմբեր 2026-ին:

ՄԱՀԱԶԴ

Տիկին Գարին Ալլըգեան
Տէր եւ տիկին Կարապիս Ալլըգեան եւ ընտանիք (Միացեալ Նահանգներ)
Տիկին Ռոզին Տիլանեան եւ որդիք (Աւստրալիա)
Տիկին Մարի Սարաֆեան եւ որդիք (Աւստրալիա)
Տէր եւ տիկին Վահէ Ալլըգեան եւ զաւակունք (Աւստրալիա)
Տէր եւ տիկին Վիգէն Սարգիսեան եւ որդիք (Աւստրալիա)
Տէր եւ տիկին Կարապետ Գիթապճեան եւ զաւակունք
Տէր եւ տիկին Միշէլ Թոսունեան եւ զաւակը (Քանատա)
Ալլըգեան եւ Տիլանեան ընտանիքներ
Սարաֆեան եւ Սարգիսեան ընտանիքներ
Գիթապճեան եւ Թոսունեան ընտանիքներ
եւ համայն ազգականներ կը գուժեն իրենց հարազատին՝

ՅԱԿՈԲ ՆԵՐՍԷՍ ԱԼԼԸԳԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ չորեքշաբթի, 11 նոյեմբեր 2026-ին:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր՝ ուրբաթ, 13 նոյեմբերին, կէսօրէ ետք ժամը 2:00-ին, Էշրեֆիէի Սուրբ Յակոբ եկեղեցւոյ մէջ, Ժեհթաուի, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Ֆըրըն Շըպպեքի Ազգային գերեզմանատունը:

●*Ներկայս ընդունիլ իբրեւ մահազդ:*

●*Յաւակցութիւնները կ'ընդունուին թաղման արարողութենէն ետք, մինչեւ երեկոյեան ժամը 7:00, Սուրբ Յակոբ եկեղեցւոյ «Տիրան Պապիկեան» սրահին մէջ:*

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ իր երէկուան նիստի ընթացքին վաւերացուց Թուրքիոյ եւ Լիբանանի միջեւ ելեւմտական եւ զինուորական հարցերու մէջ գործակցութեան համաձայնութիւն կնքելու օրինագիծն ու ելեւմտական աջակցութեան գործադրութեան ծրագիրի արձանագրութիւնը:

● «ԷՄ.ԹԻ.ՎԻ.»-Ի տեղեկութեան համաձայն, ՄԱԿ-ի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Մայքըլ Ուալց երկուշաբթի օր պիտի այցելէ Պէյրութ եւ առաւօտեան հանդիպում պիտի ունենայ հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աունի հետ:

● «ԷՄ.ԹԻ.ՎԻ.»-Ի տեղեկութեան համաձայն, «գոյութիւն ունի ամերիկեան ուղղուածութիւն մը՝ հրաժարելու հարաւային Լիբանանի մէջ ՖԻՆԻԻԼ-էն եւ զայն փոխարինելու ստուգման յանձնախումբով մը, եւ շրջագծային համաձայնութիւնը որդեգրելու՝ իբրեւ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդի թիւ 1701 որոշումը փոխարինող, եւ ասիկա ընդունելի առաջարկ մըն է, եւ Լիբանան զայն չի մերժեր»:

● ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւր մը «Լեպանոն Ֆայլզ»-ին. «Իսրայէլի հետ բանակցութիւնները չեն աւարտած, այլ մուտք գործած են քաղաքական ու ապահովական վերադասաւորման փուլ: Հոլովոյթի ապագան կախեալ է անկէ, թէ արդեօք Թել Աւիւ պատրա՞ստ է նախապայմաններ առաջադրելէն անցնելու գործնական քայլերու, որոնք պիտի հարթեն կենսունակ ապահովական համաձայնագիրի ճամբան»:

● ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Ախպար» օրաթերթին. «Փոխվարչապետ Թարեք Մըթրի ամիսներ առաջ նախաձեռնած է Պիլալ Էրտողանը հրաւիրելուն՝ իբրեւ թուրք-լիբանանեան յարաբերութիւններուն կառավարական հաղորդակցութիւններէն անդին անցնող հարթութիւն ստեղծելու քայլի մէկ մաս»:

● ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ դիւանագիտական աղբիւրներ «Մուտուն»-ին. «Չենք բացառեր, որ շրջանը մօտ օրէն ամերիկեան-իրանեան բանակցութիւններուն դրական արդիւնքները եւ այդ բանակցութիւններուն դէպի պատերազմի դադրեցում ուղղուիլը տեսնէ, հակառակ սեղանը շրջելու համար Պենիամին Նեթանիահուի կողմէ արկածախնդրութեան մը նկատմամբ շարունակուող մտավախութիւններուն»:

● «ԺՈՒՄՀՈՒՐԻԱ» օրաթերթ. «Յայտնի դարձաւ, որ ապահովական պաշտօնատարի մը եւրոպացի դեսպանի մը հետ հանդիպումը միայն ապահովական զարգացումներով սահմանափակուած չէր, այլ ուղղակի կերպով անդրադարձաւ Լիբանանի մէջ օտար առաքելութեան մը աւարտին յաջորդող փուլին համար պահանջուող պատրաստութիւններուն»:

● ՊԱԱՊՏԱՅԻ պալատէն շրջանակներ «Անպա Էլեքթրոնիա»-ին. «Նախագահական պալատին դըռները բաց են բոլոր ուժերուն դիմաց, եւ երկխօսութիւնը նախապայմաններ կամ կառավարութեան որոշումներէն ետդարձ չի պահանջեր՝ պայմանով, որ քննարկումը մնայ լիբանանեան եւ տարբեր առաջարկներ ներառէ»:

● ՀԸՋՊԱԼԼԱՅԷՆ աղբիւրներ «Նահար» օրաթերթին. «Պաապտայի պալատին եւ Հարեթ Հրէյքի միջեւ հաղորդակցութիւնը վերականգնելու համար ոչինչ փոխուած է՝ հաշուի առնելով այն, ինչ որ Հըզպալլան կը նկատէ իշխանութիւններու յամառութիւն կառչած մնալու այն ուղիին, որ միայն յաւելեալ աւեր ու բըռնագրաւում բերած է»:

● ԼԱՒԱՏԵՂԵԱԿ աղբիւրներ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Շիի երկեակը խիստ վրդովմունքով իմացաւ Միացեալ Նահանգներու մէջ Լիբանանի հիւպատոս Իպրահիմ Շարարայի պաշտօնէն հեռացումը: Շիի երկեակին մէջ շրջանակներ այն մտավախութիւնը ունին, որ այս քայլը պատճառ դառնայ, որ շիի համայնքը հիւպատոսական այդ դիրքը կորսնցնէ»:

● «ՄՈՒՏՈՒՆ». «Հըզպալլայէն պաշտօնատարներ վերջերս հանդիպում ունեցան միջազգային պատուիրակներու եւ արաբ ու օտար դեսպաններու հետ: Եգիպտոսի դեսպանը ծանօթացման նիստի մը ընթացքին հանդիպում ունեցաւ Հըզպալլայէն պատուիրակութեան մը հետ, ինչպէս նաեւ հանդիպում ունեցաւ միջազգային պատուիրակի մը հետ՝ քննարկելու համար հարաւային Լիբանանի կացութիւնն ու ՖԻՆԻԻԼ-ի այլընտրանքը»:

● ԱՐԴԱՐԱԴԱՏԱԿԱՆ աղբիւր մը «Նահար» օրաթերթին. «Մինչեւ հիմա չենք կրնար վճռել, թէ իրաքցի նախկին երեսփոխան Ալուանիի սպանութեան պատճառը քաղաքակա՞ն, դրամակա՞ն, ապահովակա՞ն, թէ՞ այլ պատճառներով է: Հարցը տակաւին բաց հետաքննութեան ենթակայ է»:

● ԻՐԱՔԵԱՆ աղբիւրներ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Իրաքեան կողմեր կը ջանան խոչընդոտել հետաքննութեան աւարտէն ետք նախկին երեսփոխան տոքթ. Ահմետ Ալուանիի դիակի Իրաք վերադարձը՝ մեկնելով այն մտավախութենէն, որ անոր յուղարկաւորութիւնը իրաքեան սիւննի հասարակութեան մէջ լայնածաւալ բողոքի ցոյցեր խթանէ»:

● ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ արդարադատութեան աղբիւրներ «Ասաս»-ին. «Մինչեւ երէկ Ժրուտ Պաթրուն-Պշարրէի մէջ ձերբակալուած հինգ երիտասարդները չընդունեցին Հըզպալլայի հետ կազմակերպական կապ ունենալը եւ կուսակցական կողմի մը համար առաքելութիւն ստանձնած ըլլալը, սակայն հինգն ալ շիի համայնքին կը պատկանին, եւ անոնցմէ չորսը հարաւային Լիբանանէն: Անոնց հարցաքննութիւնը կը շարունակուի»:

Շար.ը՝ էջ 8

«ԱԶԴԱԿ»-Ի ՖՈՆՏԻՆ

● Քաջալերելով «Ազդակ»-ի աշխատանքները՝
- Տիրան Վահրատեան (Աւստրալիա) 1000$

ԽՕՍՈՂԻՆ ԼՍՈՂ Է ՊԷՏՔ

Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցաւ ՀԱՊԿ-ի (Հաւաքական անվտանգութեան պայմանագրի կազմակերպութիւն) տարեկան վեհաժողովը: Հայաստան անդամ է ՀԱՊԿ-ին, սակայն չի մասնակցիր անոր աշխատանքներուն: Հայաստան վերջին երկու տարիներուն չէ կատարած իր պարտաւորութիւնները եւ չէ վճարած ծախսերու իր մասնաբաժինը: Նիկոլ Փաշինեան վերջերս յայտարարեց, որ «Հայաստան կորսնցուցած է ՀԱՊԿ-ին մասնակցելու նկատմամբ հետաքրքրութիւնը»: Հայաստան չի հրաժարիր ՀԱՊԿ-էն. կ'ուզէ, որ կազմակերպութիւնը ինք հեռացնէ, սակայն կանոնագրութիւնը նման պատիժ չի նախատեսեր: Վեհաժողովը, հիմնուելով կանոնագրութեան տրամադրութիւններուն վրայ, որոշած է «Հայաստանը զրկել քուէարկելու, ինչպէս նաեւ ՀԱՊԿ-ի մէջ պատասխանատու պաշտօններուն իր ներկայացուցիչները նշանակելու իրաւունքէն»: Ապահովութեան հետ կապուած պայմանաւորուածութիւնները կը մնան ի զօրու:

Գրեթէ միեւնոյն կացութիւնն է ԵԱՏՄ-ի (Եւրասիական տնտեսական միութիւն) նկատմամբ: Հայաստան անդամ է, սակայն չի մասնակցիր աշխատանքներուն:

Ռուսիոյ կողմէ ղեկավարուող այս երկու կազմակերպութիւններուն մասնակցութեան սառեցումը արդիւնք է հակառուսական քաղաքական գործելաձեւին: Հայաստանի մէջ կը քաջալերուի հակառուսական քաղաքական գործողութիւններու քարոզչութիւնը: Նիկոլ Փաշինեան յայտարարեց, որ յառաջիկայ տարի Հայաստան Եւրոպական Միութեան անդամակցութեան դիմում պիտի կատարէ: Եւրոպական Միութեան անդամակցութիւնը կ'ենթադրէ Հայաստանի հեռացումը ռուսական հովանաւորութեամբ գործող տնտեսական եւ ապահովական կազմակերպութիւններէն եւ կառոյցներէն:

Եւրոպական Միութեան անդամակցութեան հեռանկարը ցանկալի է անկասկած: Սակայն իրատեսակա՞ն է այդ հեռանկարը: Նոյնիսկ մոռնալով ռուսական կարծր հակազդեցութեան մը կարելիութիւնը, կրնա՞նք ակընկալել, որ տրամաբանական ապագայի մը Հայաստան կրնայ, տնտեսական ու ընկերային, ե՛ւ քաղաքական, բոլոր պայմանները լրացնելէ ետք, լիիրաւ անդամ դառնալ Եւրոպական Միութեան (ԵՄ):

Այս հարցերուն կ'անդրադառնայ Անվտանգութեան խորհուրդի նախկին քարտուղար Արմէն Գրիգորեան, «ԵՄ անդամակցութեան պատրանքը» խորագրով ուշագրաւ յօդուածի մը մէջ: Արմէն Գրիգորեան, որ վերջերս միայն այդ պաշտօնին փոխարինուեցաւ Ազգային ժողովի նախկին նախագահ Ալեն Սիմոնեանով, փաշինեանական իշխանութեան կարեւորագոյն ջատագովներէն մէկն էր, ջերմ պաշտպանն ու քարոզիչը վարչակարգին:

Ի՞նչ կ'ըսէ Արմէն Գրիգորեան:

Դէպի ԵՄ ճանապարհը խրթին է ու վտանգաւոր՝ զերծ շօշափելի հեռանկարներէ եւ երաշխիքներէ, բայց շատ մեծ վտանգներով, քանի որ ԵՄ-ը պատրաստ չէ ապահովագրելու Ռուսիոյ պատժամիջոցներէն:

Ռուսիոյ զայրոյթն ու պատժամիջոցները հիմնաւոր են, որովհետեւ Հայաստան ընդունելով դէպի ԵՄ երթալու մասին օրէնք (նախորդ Ազգային ժողովին կողմէ), մղած է Ռուսիան պատժամիջոցներ կիրարկել Հայաստանի նկատմամբ:

Հայաստան կը գտնուի երեք մեծ պետութիւններու խաչմերուկին: Մէկուն (Թուրքիոյ) անդամակցութիւնը մերժուած է, միւս երկուքը ԵՄ-ին անդամակցելու ցանկութիւն չունին: Հայաստան չի կրնար նկատի չունենալ իր աշխարհագրական դիրքը:

Հայաստանի կողմէ հաւասարակշիռ քաղաքականութիւնը կ'ենթադրէ հրաժարիլ պատրանքներէն, մոռնալ անդամակցութիւնը եւ կեդրոնանալ համագործակցութեան վրայ:

Արմէն Գրիգորեան դիտել կու տայ, որ քանի ԵՄ-ին անդամակցութիւնը իրատեսական չէ, չ'արժեր այդ նպատակի արդարացման համար դիմել հակաժողովրդավարական միջոցներու:

Առաջադրանքը չ'արժեր նաեւ Հայաստանի տնտեսութիւնը վտանգներու եւ պատժամիջոցներու ենթարկելու համար, մանաւանդ որ երաշխիքներու խոստումներ չկան:

Արմէն Գրիգորեանի զգուշացումը բարացուցական է: Ան հաւանաբար պաշտօնի վրայ գտնուած ժամանակ վերապահութիւն յայտնած էր «Եւրոպական պատրանքին» մասին, պատրանք, որուն համար իշխանութիւնը զոհաբերեց ղարաբաղեան շարժման նուաճումները: Այժմ ազատագրուած իշխանութեան կապանքներէն, արցախեան ծագում ունեցող եւ ի պաշտօնէ իրազեկ նախկին անվտանգութեան քարտուղարը հրապարակաւ կը բացայայտէ իր անհամաձայնութիւնը: Ռուսասիրութիւնը չէ, որ մղած է Արմէն Գրիգորեանը այս քայլին, ինչպէս ռուսասիրութիւն չէ բոլոր անոնց, որոնք հաւասարակշռուած եւ անտեղի սադրանքներէ հեռու քաղաքականութեան մը պահանջը կը դնեն:

Կ'ըսուի, որ խօսողին լսող է պէտք: Խօսքը կայ, լսող պիտի ըլլա՞յ:

ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՆՊԱՇԵԱՆ

ԱՊՐՈՒԱԾ ՕՐԵՐ

ԺԳ.- ՕՐԻՈՐԴ ԳԱՐՄԷՆԸ

Ընթերցողին:

«Ապրուած օրեր» անունը նոր չէ: 1948-ին նոյն անունով լոյս տեսած է Արմէն Գարոյի գիրքը: Այս գրութիւնները անոր շարունակութիւնը չեն, այլ՝ ուրիշ ժամանակի ու սերունդի ապրուած օրեր:

Տարիներու ընթացքին կուտակուած այս յուշերը իմ կեանքիս պատառիկներն են, բայց նաեւ՝ մեր հաւաքական հայկական կեանքէն համեստ մաս մը: Անոնց մէջ կան օսմանահայ ընտանիքիս համն ու հոտը, սփիւռքեան ու հայաստանեան իրականութիւնները, հինը՝ նորին կողքին: Այս ամառ որոշեցի սկսիլ գրի առնել զանոնք: Յուսամ՝ անոնց մէջ դուք ալ ձեզմէ բան մը գտնէք:

Լիբանանի Պաապտաթ ամարանոցին «Շալիմար» պանդոկի պատշգամին վրայ, 1960-ականներու կէսերուն: Լուսանկարը՝ լիբանանցի լրագրող եւ լուսանկարիչ, «Լ'Օրիան լը Ժուր»-ի աշխատակից Ժորժ Պուսթանիի հաւաքածոյէն:

Լիբանանի հայ գաղութէն հեռանալէս տասնամեակներ ետք, օր մը, համացանցին վրայ «Լ'Օրիան լը Ժուր» լիբանանեան թերթը թերթատած ատենս, հանդիպեցայ «Le temps des cerises au Shalimar» («Կեռասի եղանակը Շալիմարի մէջ») խորագիրով յօդուածի մը: Հեղինակը կը նկարագրէր Պաապտաթի ամառնային մթնոլորտը՝ կեռասի, յասմիկի ու կարտինիայի բոյրերով, եւ կը յիշատակէր հայ ընտանիք մը, որ 1960-ականներու կէսերուն իր ամառնային արձակուրդը կ'անցընէր նորաբաց «Շալիմար» պանդոկին մէջ: Յանկարծ այս լուսանկարին հանդիպեցայ: Ետեւէն, այդ պահուն, երգացանկէս Jane Birkin-ի եւ Manu Chao-ի «Te souviens-tu» երգը կը հնչէր: Կարծես երգն ալ հարցում մը կ'ուղղէ՝ «Կը յիշե՞ս»:

Երիտասարդ կին մըն էր՝ գեղեցիկ, ինքնավստահ, ժամանակի նորաձեւութեամբ: Դէմքը ծանօթ էր: Շա՛տ ծանօթ: Բայց պահ մը պէտք եղաւ գիտնալու, թէ ո՛վ էր: Օրիորդ Գարմէնն էր: Իմ մանկապարտէզի առաջին ուսուցչուհիս:

Տարօրինակ բան է մանկութեան յիշողութիւնը: Մեր ուսուցիչները կը պահենք այնպէս, ինչպէս առաջին անգամ տեսած ենք զիրենք: Չենք մտածեր, որ մեզմէ առաջ ալ կեանք ունեցած են, որ երիտասարդ եղած են, սիրահարած, ամուսնացած, իրենց երազներն ու մտահոգութիւնները ունեցած: Մեզի համար անոնք պարզապէս միշտ հոն էին՝ դասարանին մէջ, նոյն ձայնով, նոյն ժպիտով, մեր փոքր աշխարհի մեծերէն մէկը:

Բայց լուսանկարին մէջ ուրիշ օրիորդ Գարմէն մը կար: Երիտասարդ կին մը, որուն կեանքին մեծ մասը տակաւին առջեւն էր: Ան չէր կրնար գիտնալ, թէ քանի սերունդ հայ մանուկներ պիտի անցնէին իր դասարանէն, որքան պիտի փոխուէր Պէյրութը, որքան պիտի ցրուէին իր աշակերտները աշխարհով մէկ, եւ թէ կեանքը իրեն ի՛նչ ուրախութիւններ ու ինչպիսի՛ ծանր կորուստներ պիտի բերէր:

Օրիորդ Գարմէնը՝ Ճորճ Սարգիսեանի հետ, Լեւոն Շանթի «Ինկած բերդի իշխանուհին» թատերգութեան ներկայացման մէջ:

Ես ալ այդ հարիւրաւոր մանուկներէն մէկն էի: Այդ տարիներուն մանկապարտէզի դասարանները գոյներով կը զանազանուէին՝ դեղին դասարան, կանաչ դասարան եւ ուրիշներ: Տարիներու ընթացքին գոյները նոյնը կը մնային, երեխաները կը փոխուէին: Խումբ մը կ'աւարտէր, ուրիշ մը կու գար: Այսօր ալ, երբ Ճեմարանի մանկապարտէզի հին աւարտական նկարներ կը տեսնեմ, շատերուն մէջ օրիորդ Գարմէնը հոն է՝ շրջապատուած տարբեր տարիներու փոքրիկներով: Նոյն ծանօթ դէմքը, իսկ շուրջը՝ միշտ ուրիշ երեխաներ: Անոնցմէ շատերը յետոյ պիտի ցրուէին աշխարհով մէկ:

Երբեմն այս հին նկարներուն կը նայիմ ու կը զարմանամ, թէ ինչպէ՛ս այսքան տարի անցած է: Ներաշխարհիս մէջ տակաւին կարծես նոյն երեխան եմ, որ օրիորդ Գարմէնին դասարանին մէջ նստած էր: Այդ օրէն ի վեր ամբողջ կեանք մը ապրեցայ: Մարդիկ եկան ու գացին, քաղաքներ փոխեցի, ուրախութիւններ ու կորուստներ տեսայ: Բայց երբեմն կը մտածեմ՝ մենք իրապէ՞ս կ'ապրինք այս բոլորը, թէ կեանքը երկար երազի մը պէս մեր առջեւէն կ'անցնի: Չեմ գիտեր: Միայն գիտեմ, որ երբ այդ նկարին կը նայիմ, այդ երեխան տակաւին հոն է:

Լիբանանի Ալէյ ամարանոցային գիւղը, Հաճէթեաններու տան մէջ: Նկարին մէջ՝ Սասունի եւ Պուտաքեան ընտանիքներու անդամներ, որոնց շարքին՝ օրիորդ Գարմէնն ու քոյրը՝ Մարժոլէնը:

Օրիորդ Գարմէնը միայն դպրոցին մէջ չէի տեսներ: Տօնական օրերուն երբեմն Գարմէնենց կը հանդիպէինք Խորով եւ Վերժին Շամլեաններուն տունը՝ Սուրբ Նշան եկեղեցւոյ կողքին: Փոքր մանուկի մը համար ուսուցչուհիին դպրոցէն դուրս հանդիպիլը քիչ մը անհանգիստ բան էր: Կարծես ուսուցչուհիդ միայն դպրոցին կը պատկանէր: Աւելի վատը այն էր, երբ ծնողքս, առիթը օգտագործելով, կը հարցնէին, թէ՝ «Ռաֆֆին ինչպէ՞ս է դպրոցը»: Ես ալ քովը կեցած կը սպասէի դատավճիռին: Օրիորդ Գարմէնը բառերը չէր ծամծմեր: Լաւը կ'ըսէր, գէշն ալ կ'ըսէր: Բայց նոյնիսկ գէշը ըսելու ձեւ մը ունէր՝ առանց մանուկը նեղացնելու կամ փոքրացնելու: Այդ ալ իր նրբութիւնն էր:

Օրիորդ Գարմէնը: Միշտ նոյն նրբութեամբ ու վայելչութեամբ:

Օրիորդ Գարմէնը դուստրն էր Հայկ եւ Մարի Պուտաքեաններու: Քոյրը՝ Մարժոլէնը, ապագային Բաբգէն Սասունիի հետ ամուսնացաւ: Ինք ալ Ազգային Նշան Փալանճեան ճեմարանի շրջանաւարտ էր եւ իր կեանքին մեծ մասը պիտի նուիրէր հայ մանուկներու կրթութեան: Մանկավարժական իր ուսումը շարունակած էր Պէյրութի École des Lettres-ի եւ Ֆրանսական համալսարանի մէջ, ապա՝ Անգլիոյ «Froebel Institute»-ին մէջ: Ճեմարանի մանկապարտէզին մէջ սկսած իր երկար ճամբուն ընթացքին մանուկներ կրթեց, նոր մանկապարտիզպաններ պատրաստեց եւ մասնակցեցաւ կրթական նիւթերու մշակման: Լոս Անճելըս տեղափոխուելէ ետք ալ դասարանը չձգեց: Ուսուցանեց Գապայեան եւ Ֆերահեան վարժարաններուն մէջ՝ մինչեւ 2020: Աւելի քան 67 տարի իր կեանքը կապուած մնաց հայ մանուկին ու դպրոցին: Այդ երկարամեայ վաստակին համար Արամ Ա. կաթողիկոս զինք պարգեւատրեց «Մեսրոպ Մաշտոց» շքանշանով:

Դաստիարակներու առաջին սերունդը

Ճեմարանի մէջ ուսուցչութիւնը միայն ասպարէզ մը չէր: Տարիներու ընթացքին հոն ստեղծուած էր հայ կրթութեան ծառայելու աւանդութիւն մը: Լեւոն Շանթի, Նիկոլ Աղբալեանի եւ Սիմոն Վրացեանի սերունդէն մինչեւ Մուշեղ Իշխան, Գրիգոր Շահինեան, Հրաչ Տասնապետեան, Երուանդ Փամպուքեան, Յարութիւն Քիւրքճեան, Գէորգ Գանտահարեան եւ ուրիշներ, կար շարունակութիւն մը: Անունները շատ են, եւ ցանկը ամբողջական չէ: Կարեւորն ալ միայն անունները չեն: Կար միջավայր մը, ուր հայերէն, գրականութիւն ու պատմութիւն սորվեցնելը, սերունդներ կրթելը պարզ աշխատանք չէր: Կեանքի գործ էր:

Դաստիարակներու երկրորդ սերունդէն ոմանք

Այսօր, տասնամեակներ ետք, երբ 21-րդ դարու հայակերտման մասին կը խօսինք, յաճախ վերացական բառեր կը գործածուին: Ռազմավարութիւն, ծրագիր, նոր մօտեցում: Կարծես այսօրուան բարդ վիճակին լուծման համար կախարդական բանաձեւ մը կը փնտռենք: Բայց երբ կը մտածեմ Վրացեանի սերունդին եւ անոնց շուրջ ստեղծուած կրթական այդ օղակին մասին, կը թուի, թէ ամէն բանէ առաջ մարդուժն էր, որ տարբերութիւն կը ստեղծէր: Մարդիկ, որոնք կը հաւատային իրենց ըրածին եւ պատրաստ էին իրենց կեանքը տալու այդ գործին: Այսօր ալ այդպիսի մարդիկ կան, անշո՛ւշտ: Բայց քիչ են այն միջավայրերը, որոնք զանոնք իրարու կը կապեն եւ նոր սերունդ կը պատրաստեն: Թերեւս մեր օրերու ամէնէն հետաքրքրական հաստատութենական օրինակներէն մէկը ԹՈՒՄՕ-ն է, զոր քոյրս կը ղեկավարէ, եւ որուն գործին նուիրուած է տարիներէ ի վեր: Բայց այդ արդէն ուրիշ պատմութիւն է:

Այդ գործը Ճեմարանի պատերուն մէջ չէր մնար: Հայագիտական դասընթացքներու միջոցով կը պատրաստուէին ուսուցիչներ եւ գործիչներ, որոնք յետոյ կ'երթային սփիւռքի տարբեր համայնքներ եւ կը մտնէին հայկական կեանքի մէջ: Մէկ սերունդը կը պատրաստէր յաջորդը, յաջորդն ալ՝ ուրիշներ: Այդպէս քանի մը տասնեակ նուիրեալ մարդիկ իրենց սորվածը կը հասցնէին հազարաւորներու:

Վերջերս հին դասընկերոջս՝ «Ազդակ»-ի խմբագիր Շահան Գանտահարեանին հետ այս մասին կը խօսէինք: Կը փորձէինք հասկնալ, թէ ինչպէ՛ս իրարու յաջորդող այդ դաստիարակները կըրնգած էին այսպիսի միջավայր մը ստեղծել եւ տասնամեակներ շարունակ պահել զայն: Անպատասխան հարց մըն ալ մնաց մեր զրոյցէն: Ինչո՞ւ անոնցմէ ետք այլեւս նոյնքան տեսանելի չեղաւ իրարու կապուած, իրարմէ սորվող եւ հայ կրթութիւնը կեանքի գործ դարձուցած նոր սերունդ մը: Անշուշտ նուիրեալ ուսուցիչներ եղան եւ այսօր ալ կան: Բայց այն շղթան, ուր մէկ սերունդը գրեթէ բնական կերպով կը պատրաստէր յաջորդը, կարծես կամացկամաց տկարացաւ:

Օրիորդ Գարմէնն ալ այդ շղթային մէկ օղակն էր: Ինք միայն հարիւրաւոր մանուկներու ուսուցչուհին չեղաւ: Նոր մանկապարտիզպաններ պատրաստեց, իր փորձառութիւնը փոխանցեց ուրիշներուն եւ շարունակեց դասարան մտնել: 1950-ականներու կէսերուն Ճեմարանի մանկապարտէզէն սկսած իր ուղին անցաւ Լիբանանի պատերազմի տարիներէն եւ շարունակուեցաւ Լոս Անճելըսի մէջ:

Օրիորդ Գարմէնին կեանքը միայն դպրոցն ու երեխաները չէր: Ան Վարդգէս Տէր Կարապետեանի կինն էր: Վարդգէս Տէր Կարապետեան ՀՄԸՄ-ի առաջին Կեդրոնական վարչութեան ատենապետն էր եւ միութեան համագաղութային կառոյցի կերտման գլխաւոր դէմքերէն մէկը: 1986-ին, մեր Լեւոնիկին եւ Ներսէսին հետ (Լեւոն Պէրպէրեան եւ Ներսէս Խիւտավէրտեան) Արեւմտեան Պէյրութի Ուաթ Ուաթ թաղին մէջ սպաննուեցաւ: Իրենց հետ էր նաեւ Յակոբ Պարսումեանը, որ առեւանգուեցաւ եւ անյայտ կորսուեցաւ:

Տասնամեակներ ետք՝ օրիորդ Գարմէնին հետ: Այս անգամ՝ դասարանէն դուրս:

Այդ ծանր կորուստէն ետք օրիորդ Գարմէնը շարունակեց իր ճանապարհը: Լուսին Մալիքեանի մեկնումէն ետք, շուրջ հինգ տարի վարեց Ճեմարանի մանկապարտէզը: Ապա, 1991-էն ետք, փոխադրուեցաւ Լոս Անճելըս, ուր Ֆերահեան ազգային

ՌԱՖՖԻ ԱՐՏԱԼՃԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

«ԱԶԴԱԿ»-Ի ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑԸ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍԻՄՈՆ ԱԲԳԱՐԵԱՆԻՆ ՀԵՏ

Ֆրանսացի բեմադրիչ Անթոնեն Պոտրիի «Տը Կոլի ճակատամարտը» ժապաւէնի գլխաւոր հերոս, Ֆրանսայի ազգային հերոս զօրավար Շարլ տը Կոլի դերը մարմնաւորած ֆրանսահայ նշանաւոր դերասան, «Մոլիէր»-ի, «Սեզար»-ի եւ այլ մրցանակներու դափնեկիր Սիմոն Աբգարեան Լիբանան կը գտնուի՝ մասնակցելու նշեալ ժապաւէնի անդրանիկ ցուցադրութեան, որ կազմակերպուած է Լիբանանի մէջ Ֆրանսայի դեսպանատան ֆրանսական հիմնարկին կողմէ:

Այս առիթով «Ազդակ»-ի պատասխանատու խմբագիր Նորա Բարսեղեան համապարփակ հարցազրոյց մը կատարեց իր հայկականութեամբ հպարտ ու հայութեան հպարտութիւն ներշնչող Սիմոն Աբգարեանին հետ, որ անդրադարձաւ իր կեանքի ու արուեստի ուղիին, հայկական մշակոյթը զարգացնելու կարեւորութեան՝ իբրեւ պայքարի զէնք, տարբեր ժապաւէններու մէջ իր մարմնաւորած կերպարներուն, յատկապէս՝ Տը Կոլի դերին:

Ժապաւէնը յառաջիկային պիտի ցուցադրուի Լիբանանի շարժապատկերի տարբեր սրահներու մէջ:

Հարցազրոյցին ամբողջութիւնը կը հրապարակենք հետագային:

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Արեւմտեան Քանատայի համալսարանը վերջերս հրապարակեց Արհեստական բանականութիւնը (ԱԲ) ուսումնական ծրագիրներու մէջ ներառելու առաւելութիւններու եւ անպատեհութիւններու մասին ուսումնասիրութիւն մը, որմէ կը ներկայացնենք հատուածներ:

Ն.

Կրթական կազմակերպութիւններու շուրջ 86 առ հարիւրը այժմ կրթութեան մէջ կը գործածէ Արհեստական բանականութեան (ԱԲ) որեւէ ձեւ, եւ կարծիքները բաժնուած են այն հարցի շուրջը, թէ արդեօք այդ լա՞ւ բան մըն է ուսանողներուն համար:

Քանի որ ԱԲ-ն աւելի տարածուած կը դառնայ մեր առօրեայ կեանքին մէջ, անոր ազդեցութիւնը կրթութեան վրայ կը պահանջէ ե՛ւ ոգեւորութիւն, ե՛ւ զգուշութիւն:

Կողմնակիցները այն կարծիքին են, որ ԱԲ-ն մեծ կարելիութիւններ կ'ընձեռէ անհատականացած ուսուցման համար՝ դիւրացնելով վարչական աշխատանքը եւ առաջարկելով նոր եղանակներ: Սակայն, տակաւին կան մտահոգութիւններ գաղտնիութեան, արդարութեան եւ աւանդական ուսուցչական աշխատանքը փոխարինելու կարելիութեան վերաբերեալ:

Թուային կրթութեան խորհուրդի ուսումնասիրութիւնը ցոյց տուած է, որ ուսանողներու 86 առ հարիւրը կը խոստովանի, թէ իր ուսման մեջ կ'օգտագործէ Արհեստական բանականութիւն: Աւելի՛ն. 24 առ հարիւրը այդ կ'օգտագործէ ամէն օր, 54 առ հարիւրը՝ շաբաթական:

Ի՞նչ է Արհեստական բանականութիւնը կրթութեան մէջ

ԱԲ-ն կրթութեան մէջ կը վերաբերի համակարգչային համակարգերու գործածութեան, անոնք կը կարողանան կատարել մարդկային բանականութիւն պահանջող առաջադրանքներ՝ ուսումնական փորձը բարելաւելու, վարչական հոլովոյթները դիւրացնելու եւ ուսուցիչներուն աջակցելու:

ԱԲ-ի արհեստագիտութիւնները կը ներառեն մեքենայական ուսուցում, բնական լեզուի մշակում եւ մարդամեքենայի շինութիւն, որոնք կը կարողանան անհատականացնել ուսուցումը՝ բովանդակութիւնն ու կշռոյթը յարմարեցնելով ուսանողներու անհատական կարիքներուն: Այս մօտեցումը կ'օգնէ լուծելու ուսուցման բազմազան ոճեր եւ ձեւեր՝ երաշխաւորելով, որ իւրաքանչիւր ուսանող ստանայ յաջողութեան հասնելու անհրաժեշտ ուշադրութիւնն ու միջոցները:

Անհատականացուած ուսուցումէն բացի, ԱԲ-ն ուսուցիչներուն կ'օգնէ ինքնակառավարուող դարձնելով վարչական առաջադրանքները, որոնց յատկացուող ժամանակը կրճատելով, ուսուցիչները աւելի շատ կը կեդրոնանան ուսուցման եւ աշակերտներու մասնակցութեան վրայ:

ԱԲ-ով աշխատող գործիքները պատկերացում կու տան աշակերտներու յառաջադիմութեան մասին, կարելիութիւն ընձեռելով կանուխ միջամտել անոնց, որոնք դժուարութիւններ կ'ունենան եւ ճանչնալով անոնք, որոնք գերազանց են: Այս տուեալներու վրայ հիմնուած մօտեցումը թոյլ կու տայ աւելի տեղեկացուած որոշումներ տալու եւ աջակցութիւն ցուցաբերելու աշակերտներուն:

ԱԲ-ն կրթութեան մէջ կը նպաստէ նորարարական ուսուցման մեթոտներուն եւ իրարու ազդող ուսուցման միջավայրերուն: Քանի որ ԱԲ-ն կը շարունակէ զարգանալ, կրթութիւնը վերափոխելու անոր ներուժը աւելի մատչելի, արդիւնաւէտ եւ ակներեւ կը դառնայ: Մասամբ այս աճող ազդեցութեան պատճառով է, որ ԱԲ-ի կարեւորութիւնը կրթութեան մէջ դարձած է այդքան շատ քննարկուող բնաբան պատասխանատուներու, ծնողներու եւ քաղաքականութիւն մշակողներու շրջանակին մէջ:

Արհեստական բանականութեան դերը կրթութեան մէջ

ԱԲ-ի դերը կրթութեան մէջ արագ կը փոխակերպէ ուսանողներու ուսուցման եւ ուսուցիչներու դասաւանդման ձեւը: ԱԲ-ի վրայ հիմնուած խելացի դասաւանդման համակարգերը, ինքնագործ գնահատումը եւ **վըրչուըլ** օգնականները կը բարձրացնեն դասաւանդման արդիւնաւէտութիւնը եւ ուսանողներու մասնակցութիւնը:

Ուսուցման օրինաչափութիւնները վերլուծելով, ԱԲ-ն կ'օգնէ կանուխ փուլի յայտնաբերելու դժուարութիւններ ունեցող ուսանողները՝ ժամանակին միջամտութիւն եւ աջակցութիւն կատարելու:

ԱԲ-ի դերակատարութեան կարեւոր այլ կողմը կրթութեան մէջ մատչելիութիւնն ու ներառականութիւնը բարելաւելու անոր կարողութիւնն է:

ԱԲ-ի վրայ հիմնուած հարթակները կը կատարեն անմիջական թարգմանութիւններ, խօսքը գրութեան վերածելու կարելիութիւններ եւ յարմարող ուսումնական նիւթեր՝ հաշմանդամութիւն ունեցող ուսանողներու համար:

Աւելի՛ն. ուսուցիչները, դասախօսները կ'օգտուին Արհեստական բանականութենէն՝ տուեալներու վրայ հիմնուած պատկերացումներ ստանալով ուսումնական ծրագիրներու արդիւնաւէտութեան եւ ուսանողներու յառաջադիմութեան վերաբերեալ:

Նկատի առնելով, որ արհեստագիտութիւնը կը շարունակէ զարգանալ, ԱԲ-ն ունի ամբողջ աշխարհի մէջ աւելի արդար եւ արդիւնաւէտ կրթական միջավայրեր ստեղծելու ներուժ: Այս կը պատասխանէ այն հարցումին, թէ ինչո՞ւ ԱԲ-ն լաւ է կրթութեան համար. արդարեւ անիկա կը հասնի այն ուսանողներուն, որոնք աւանդական, բոլորին համապատասխանող ուսուցման մեթոտներով յաճախ կը մնան անցեալին մէջ:

Արհեստական բանականութեան առաւելութիւնները կրթութեան մէջ

ԱԲ-ն յեղափոխութիւն կը մտցնէ տարբեր ոլորտներու մէջ եւ կրթութիւնն ալ բացառութիւն չէ:

ԱԲ-ի համարկումը կրթութեան մէջ առաջնորդած է զգալի փոփոխութիւններու, որոնք կը բարելաւեն ուսումնական փորձը, կը դիւրացնեն վարչական աշխատանքը եւ տարբեր ձեւերով կ'աջակցին ուսանողներուն եւ ուսուցիչներուն:

ԱԲ-ի առաւելութիւններու ըմբռնումը կրթութեան մէջ, յատկապէս ուսանողներու վերաբերող եւ ոչ միայն հաստատութիւններու համար, կ'օգնէ բացատրելու, որ ինչո՛ւ ներդրումը այդքան արագ տեղի ունեցած է:

Անհատականացուած ուսուցում

ԱԲ-ն կարելիութիւն կու տայ անհատականացած ուսուցում իրականացնել՝ յարմարեցնելով կրթական բովանդակութիւնը իւրաքանչիւր ուսանողի իւրայատուկ կարիքներուն: Պատշաճեցուող ուսուցման արհեստագիտութիւններու միջոցով ԱԲ-ն կը վերլուծէ ուսանողին ուժեղ եւ թոյլ կողմերը, ուսուցման ընթացքը եւ նախասիրութիւնները: Այս տուեալներուն շնորհիւ ԱԲ-ն համակարգերուն կը տրամադրէ անհատականացած դասընթացքներ եւ միջոցներ՝ երաշխաւորելով, որ ուսանողները ստանան այնպիսի ուսում, որ լաւագոյնս կը համապատասխանէ իրենց անհատական ոճերուն: Այս ձեւով ուսանողները կը յառաջադիմեն իրենց սեփական կշռոյթով, որ կը նպաստէ նիւթի ըմբռնման եւ յիշողութեան բարելաւման:

Ընկղմող ուսուցման փորձառութիւններ

ԱԲ-ն կրնայ ստեղծել ուսուցման այնպիսի փորձառութիւններ, որոնք ուսանողներուն համար աւանդական մեթոտներէն շատ աւելի գրաւիչ են:

ԱԲ-ով աշխատող **վըրչուըլ** իրականութեան (VR) եւ լրացուած իրականութեան (AR) նման արհեստագիտութիւնները կըրնան ձեւաւորել իրական աշխարհի երեւոյթներ եւ բարդ հասկացութիւններ՝ ուսուցումը դարձնելով աւելի ազդեցիկ եւ հաճելի:

Օրինակ, ուսանողները կրնան ուսումնասիրել պատմական վայրեր, կայացնել **վըրչուըլ** գիտական փորձեր կամ կատարելագործել լեզուական հմտութիւնները ԱԲ-ի միջոցով, ապահովելով գործնական ուսուցման փորձ, որ կը բարելաւէ ըմբռնումն ու յիշողութիւնը:

Ուսանողներու ներգրաւուածութեան բարելաւում

ԱԲ-ն, որ կը ստեղծէ ուսուցման գրաւիչ փորձառութիւններ, ուսանողներու նոր եռանդ կու տայ՝ ուսուցումը դարձնելով աւելի ազդեցիկ:

ԱԲ-ով յագեցած խաղային ուսուցման հարթակները կը ներառեն խաղի տարրեր, ինչպիսիք են՝ պարգեւատրումները, մարտահրաւէրները եւ վարկանշային աղիւսակները, ուսուցումը դարձնելով զուարճալի եւ մրցունակ: Բացի ատկէ, ԱԲ-ն կ'ապահովէ ակնթարթային յետադարձ կապ եւ աջակցութիւն, օգնելով ուսանողներուն մնալու հետաքրքրուած եւ կեդրոնացած իրենց ուսումնական նպատակներու վրայ:

Անհատական կարիքները նկատի առնելով եւ շատ արագ օգնութիւն առաջարկելով, ԱԲ-ն կը պահպանէ ուսանողներու հետաքրքրութիւնը եւ կը խրախուսէ գործուն մասնակցութիւնը:

Արդիւնաւէտ ուսուցում

ԱԲ-ն կրթութիւնը նուազ ծախսալի եւ աւելի արդիւնաւէտ կը դարձնէ՝ ապահովելով ուսումնական այլազան լուծումներ:

Բազմաթիւ համալսարաններ այժմ կը գործածեն ԱԲ-ի չաթբոտներ՝ մուտքի քննութեան արձանագրութեան տարածուած հարցումներուն պատասխանելու համար՝ բարձրացնելով մատչելիութիւնը եւ գումար խնայելով այն առաջադրանքներուն վրայ, որոնք այլապէս կը պահանջէին նուիրուած անձնակազմ:

Համակարգուած ուսուցում եւ մտային դասաւանդման համակարգ

ԱԲ-ի վրայ հիմնուած մտային դասաւանդման համակարգերը ուսանողներուն կ'առաջարկեն անհատականացած ուղղորդում եւ աջակցութիւն՝ ընդօրինակելով անհատական դասաւանդութիւնը: Այս համակարգերը կը գործածեն տուեալներու վերլուծում, անհատի ուսուցման յառաջընթացը հասկնալու եւ նպատակային յետադարձ կապ ու առաջարկներ տրամադրելու համար: Անոնք կը բացայայտեն գիտելիքներու բացերը, կ'առաջարկեն համապատասխան միջոցներ եւ կը յարմարեցնեն առաջադրանքներու դժուարութեան մակարդակը՝ համապատասխանեցնելով ուսանողի կարողութիւններուն: Առաջարկելով անհատականացած աջակցութիւն եւ շարունակական գնահատում, ԱԲ-ն կ'օգնէ ուսանողներուն աւելի արդիւնաւէտօրէն հասնելու իրենց ուսումնական նպատակներուն:

Երկարատեւ հեռանկարի մէջ շարունակական գնահատում եւ կատարելագործում

ԱԲ-ն կը նպաստէ շարունակական գնահատման եւ կատարելագործման՝ անմիջապէս տրամադրելով ուսանողներու յառաջադիմութեան արդիւնքներու վերաբերեալ պատկերացումներ: Տուեալներու վերլուծման միջոցով Արհեստական բանականութիւնը կը հետեւի ուսանողներու յառաջընթացին, կը բացայայտէ միտումները եւ կ'ընդգծէ բարելաւման կարիք ունեցող ոլորտները:

Ուսուցիչները կրնան գործածել այս տեղեկատուութիւնը՝ կատարելագործելու ուսուցման ռազմավարութիւնները, մշակելու անհատականացած միջամտութիւններ եւ ապահովելու, որ ուսանելու նպատակները իրագործուին: Շարունակական գնահատումը կարելիութիւն կու տայ կիրարկել կրթութեան նկատմամբ նախաձեռնողական մօտեցում, կարելի դարձնելով արագ կատարել ճշգրտումներ՝ ուսումնառութեան փորձառութիւնը եւ արդիւնքը բարելաւելու:

Ակադեմական չափանիշներու եւ ուսման որակի բարձրացում

ԱԲ-ի համարկումը կրթութեան մէջ ունի ակադեմական չափանիշները բարձրացնելու եւ կրթութեան ընդհանուր որակը բարելաւելու ներուժ:

ԱԲ-ն կ'օգնէ ապահովելու գնահատման հետեւողականութիւնն ու ճշգրտութիւնը, բարձրորակ միջոցներու մատչելիութիւն եւ կ'աջակցի ուսուցիչներուն՝ արդիւնաւէտ ուսուցում իրականացնելու:

ԱԲ-ի արհեստագիտութիւնները գործածելով, կրթական հաստատութիւնները կը կարողանան առաջարկել աւելի խիստ եւ համապարփակ ուսումնական ծրագիր, որ կը բաւարարէ ուսանողներուն զարգացող կարիքները:

ԱԲ-ն կը նպաստէ գործակցային ուսումնական միջավայրերու, ուր ուսանողներն ու ուսուցիչները կրնան բաժնեկցիլ գիտելիքներ՝ խթանելով շարունակական ուսուցման եւ կատարելագործման մշակոյթը:

ԱԲ-ի առաւելութիւնները կրթութեան մէջ բազմազան են՝ սկսելով անհատականացած եւ փոխազդեցիկ ուսուցման փորձառութենէն մինչեւ բարձրորակ կրթութիւն:

Քանի որ ԱԲ-ն կը շարունակէ զարգանալ, անոր դերը կըրթութեան վերափոխման մէջ հետզհետէ աւելի նշանակալի կը դառնայ՝ նոր կարելիութիւններ առաջարկելով ուսանողներուն եւ ուսուցիչներուն:

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

- Տուեալներու գաղտնիութեան կապուած մտահոգութիւններ
- Կախուածութիւն արհեստագիտութենէն
- Մարդկային շփումի բացակայութիւն/անմարդկային ուսուցման փորձ
- Խաբէութեան վտանգ
- Ուսուցիչի աշխատանքի տեղահանում

Կրթութեան մէջ ԱԲ-ի առաւելութիւններն ու թերութիւնները հասկնալը միայն սկիզբն է: Իրական կարելիութիւնը կը կայանայ անոր մէջ, որ գիտնաք ինչպէ՛ս առաջնորդել ԱԲ-ի կողմէ վերաձեւաւորուող աշխարհը՝ դասարաններու, խորհրդակցական սենեակներու եւ տարբեր վայրերու մէջ:

Եզրակացութիւն

ԱԲ-ի ապագան կրթութեան մէջ պայծառ է՝ բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններու դասաւանդման եւ ուսուցման եղանակը փոխակերպելու ներուժով:

ԱԲ-ն ունի կրթութիւնը եւ բազմաթիւ այլ ոլորտներ վերափոխելու ներուժ եւ յեղափոխութիւն մտցնելու արհեստագիտութիւններու հետ մեր փոխազդեցութեան մէջ: ԱԲ-ն կը կարողանայ բարելաւել առաջադրանքներու ճշգրտութիւնն ու արագութիւնը՝ նուազեցնելով մարդկային սխալի վտանգը:

Սակայն, ԱԲ-ի պատասխանատու զարգացման ապահովումը կ'ենթադրէ բարոյագիտական հարցերու լուծում եւ հաշուետուութեան ու վստահութեան ապահովում:

ԱԲ-ի համակարգերը պէտք է նախագծուին մարդկային հընկողութեան եւ վերահսկողութեան տակ, եւ կարեւոր է լուծել բարոյագիտական եւ գործնական մարտահրաւէրները՝ վըստահ ըլլալու, որ ԱԲ-ն օգուտ բերէ կրթական համակարգի բոլոր կողմերուն:

Պատրաստեց՝ ՆԱՐԷ ԳԱԼԵՄՔԷՐԵԱՆ

98-ԱՄԵԱՅ ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ՀԱՅԱՆ՝ ՏՈՔԹՈՐ ՓՐՈՖ. ՅԱԿՈԲ ԳՐԳԵԱՀԱՐԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ, ԳԻՏՆԱԿԱՆ, ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻՉ, ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱԽՕՍ

Աշխարհում հաւանաբար մատների վրայ կարելի է հաշուել գիտութեան եւ միաժամանակ ազգին նուիրուած անձերի, որոնք իրենց համեստ կեցութիւնից չշեղուելով, գլխիկոր, հետեւողականօրէն, առանց աղմուկի՝ իրենց հարուստ գիտութիւնն ու փորձառութիւնը՝ ողջ էութեամբ նուիրել են ազգի եւ մարդկութեան յառաջադիմութեանը, խաղաղութեանը:

Այս դարում, երբ մարդկային կեանքն այլեւս արժէք չունի, պատերազմներն ու ժողովուրդներին պատկանող հարստութիւնների կողոպուտը դարձել է հզօրների ամենակալ իրաւունքը, ամէն ինչ վերածուել է էժանագին փառքի, մարդիկ տառապում են ակնյայտ ցուցամոլութեամբ, ձախողումները իբրեւ յաջողութիւն ու ինքնահռչակ յաղթանակ ներկայացնում, առանց լուրջ վաստակի՝ ամէնուրեք ճանաչում ու փառք, պաշտամունք փնտռում, չթաքցնելով, նոյնիսկ հպարտօրէն, ցուցադրում են իրենց բացարձակ տգիտութիւնն ու անտաղանդութիւնը եւ այն պարտադրում են՝ որպէս հռչակ, որպէս չափանիշ, բնականաբար այս մթնոլորտում արժանիները, իրական տաղանդները, գիտութեան իրական նուիրեալները ստուերում են մնում: Եւ մենք մեր սովորական աղմկոտ, կեղծ վաստակով յագեցուած աշխարհում, կատարուող արիւնահեղութեան դէմ կոյր ձեւանալով, այդ հոսանքին տարուելով, աստիճանաբար կորցնում ենք ոչ միայն գնահատման իրական մեր չափանիշը, կորցնում ենք նաեւ մեր ընկալման անկեղծութիւնը, մեր դիմագիծը:

Բայց քանի դեռ ամբողջովին չենք կորցրել այն, ուզում եմ ձեզ ներկայացնել այս ամէնի դէմ իր համեստ ներդրումով պայքարող, ֆիզիքապէս հայրենիքից հեռու ապրող իրական մի մեծութեան, իր գիտելիքն ու գործունէութիւնը շարունակաբար հայրենիքին եւ մարդկութեան վերելքին նուիրող 98-ամեայ մի բացառիկ հայի: Բացառիկ՝ իր մարդկային կերպարով, իր զարմանալի համեստ կենցաղով, իր գիտելիքով, իր ներդրումով: Ի վերջոյ, այս բացառիկների ներդրումով հիմնադրուեցին ու կեանք առան գիտութեան ու մշակոյթի մինչ այժմ գործող եւ արժէք ներկայացնող հաստատութիւններ ոչ միայն հայրենիքում, այլ հայրենիքից դուրս՝ ողջ սփիւռքում, որոնք դեռ շարունակում են նոր նուաճումներ բերել գիտութեանն ու մեր ազգին:

Նրանց կենսագրութիւնն ինքնին մի հանրագիտարան է՝ ժամանակաշրջանի դիպուածներով, ժողովրդի ապրած ու կրած կորուստներով, ուր ձեւաւորել են իրենք եւ մի ողջ սերունդ:

Ցեղասպանութիւնից փրկուածների առաջին սերունդն են նրանք, որոնք հասակ առան իրենց ծնողների անվերադարձ կորուստների վշտին ականատես, որոնք լսեցին նրանց պատգամը՝ հաւատարիմ մնալ իրենց արմատներին, չկորցնել իրենց ազգային դիմագիծը ու ծառայել իրենց ժողովրդին: Նրանցից իւրաքանչիւրը հաւատարմօրէն իրագործեց այդ պատգամը՝ օտարութեան մէջ միայնակ հարթելով կեանքի դժուարին ճանապարհը, իր բարձրացման հետ մէկտեղ բարձրացրեց ու առաւել ճանաչում բերեց իր ազգին:

Յակոբ Գրգեաշարեանն է լուսանկարից մեզ նայող անչափ բարի ու իմաստուն՝ բժիշկ, գիտնական, մեծ մարդասէր, խաղաղութեան պատգամախօս, ազգի նուիրեալ, այս զարմանալի անհատականութեան անունը, որը իր տիտղոսներով ու շքանշաններով, ցուցամոլ, պահանջկոտ Փարիզի աղմկայարոյց մթնոլորտում ապրեց ու շարունակում է ապրել պարզ, անհաւատալիօրէն համեստ, հաւասարակշիռ, չկորցնելով հայի իր անհատականութիւնը, մինչեւ ողն ու ծուծը հայ մնալով, օտարութեամբ չտարուելով, անուան ու փառքի վերամբարձ շքեղութեանը կուլ չգնալով:

Ինքս այն երջանիկներից եմ, որ ճանաչել ու վայելում է իր երկարատեւ ջերմ բարեկամութիւնն ու փոխադարձ յարգանքը, որը իրաւունք է տալիս ինձ՝ առանց վիրաւորելու իր համեստութիւնը, արդէն երրորդ անգամ գրել իր մասին, այսօր էլ թարմացնել ձեր յիշողութիւնը՝ իր կենսագրութեանը կրկին անդրադառնալով, իւրաքանչիւր անգամ իր նոր գործունէութեամբ առաւել ծանօթացնելու իր անձին, իր վաստակին, շարունակուող մտայղացումներին, որի հիմնական ակունքը անշուշտ իր ծնողների աւիւնից է գալիս, որով սնուել է ինքը:

Իր կենսագրութիւնը որքան էլ Ցեղասպանութիւնից փրկուած արեւմտահայի կենսագրութիւն է, տարբեր է իր վերելքով, իր հետագայ ձեռքբերումներով:

Մեր Կիլիկիոյ քաղաքներից Հաճընն ծնած հայրը՝ Գէորգը, աւարտելով Պոլսոյ բժշկական համալսարանի ատամնաբուժութեան ճիւղը, սկսել է աշխատել իր մասնագիտութեամբ, երբ վրայ է հասել 1915թ: Իր մասնագիտութիւնն էլ փրկել է իրեն տեղահանութիւնից եւ կոտորածից: Նրան զինուորագրել են, ուղարկել այդ ժամանակ դեռ Թուրքիային պատկանող Պաղեստին, օսմանեան բանակում ծառայելու, ուր աշխատել է որպէս բժիշկ եւ այդ մասնագիտութիւնն էլ փրկել է իրեն համատարած սպանդից:

Մայրը՝ Մարին, ծնուել է Կիլիկիոյ մէկ այլ քաղաքում՝ Ատանայում, յայտնի փաստաբան Մէյմարեանների ընտանիքում, աւարտել Ատանայի Ամերիկեան քոլեճը: 1915թ. կոտորածին ընտանեօք տարագրուել են, հասել մինչեւ Դամասկոս եւ ճակատագրի բերումով փրկուել է պարզապէս պատերազմի աւարտով:

Գրում եմ այս տողերը ու մտածում, թէ որքա՜ն խորը չբարձրաձայնուած ապրումներ կան այս տողերի տակ, որքա՜ն հրէշաւոր, արիւնոտ պատկերներ, որքա՜ն խորտակուած կեանքեր մեր հարազատների կենսագրութիւնում, որը ապրել են իրենք, իսկ մենք միայն թուարկում ու անցնում ենք: Անշուշտ այս մակերեսային դարում հեշտ պիտի լինէր մեզ համար, աւելի հանգիստ պիտի զգայինք, եթէ այլ ազգերի նման, մենք էլ միայն յիշէինք մեր ծնողների անունը՝ առանց ետ նայելու, առանց անդրադառնալու բիւր կորուստներին, առանց խորը կարօտի ու արիւնոտ յօշոտուած յիշողութեան, առանց յիշատակելու մեր դէմ կատարուած այդ զարհուրելի Ցեղասպանութիւնը, եւ աշխարհն էլ չդառնար մեր քարտէսային բնակավայրը: Բայց քանի որ պատմութիւնը մեզ այդ հնարաւորութիւնը չտուեց, մենք իրաւունքը չունենք նրանց կրածը մոռացութեան մատնելու:

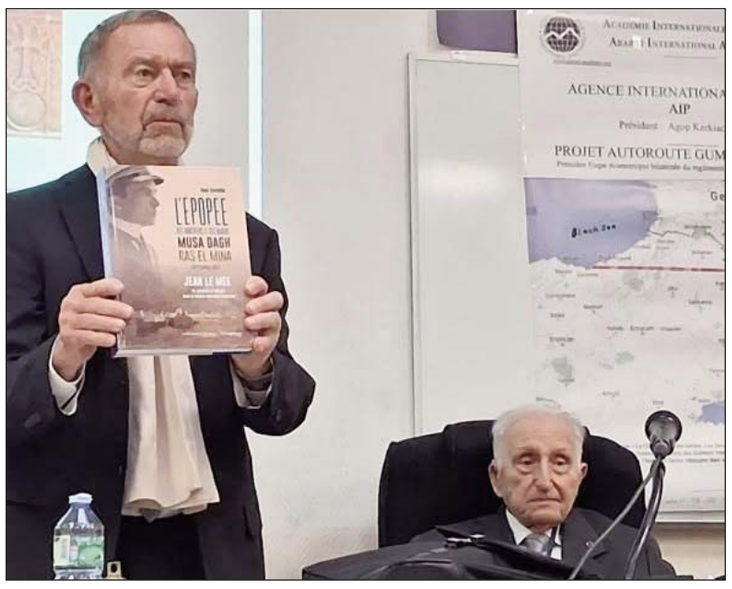
Եւ այսպէս, հայրենիք, ընտանիք, մի ողջ գերդաստան կորցրած երկու հայերը, մէկը Հաճընից՝ Գէորգը, Մարիամը՝ Ատանայից, հանդիպում են իրենց ժողովրդին տեղ տուած օտար մի երկրում, Լիբանանի Պէյրութ քաղաքում ու բնաւորւում են այնտեղ:

Պէյրութն էլ դառնում է Յակոբի ծննդավայրը՝ 1928թ. ապրիլ 13-ին: Փոքրիկ Յակոբը նախ յաճախում է իրենց տան մօտի Հայ կաթողիկէ Հռիփսիմեանց վարժարանի մանկապարտէզը, ուր հազիւ գրաճանաչ է դառնում, ապա նախակրթարանից սկսած մինչեւ միջնակարգի աւարտը՝ սովորում է ֆրանսական Ֆրերների դպրոցում: Անշուշտ Միջին Արեւելքի ոեւէ հայի համար բնական է այլ լեզուների հետ հայերէնի իմացութիւնը, սակայն Գրգեաշարեանի հայերէնի հարուստ բառապաշարը ինձ մղեց հարցնելու, թէ ո՞ւր է կատարելագործել իր հայերէնը, երբ ընդամէնը գրաճանաչ է դարձել մանկապարտէզում եւ իր պատասխանը առաւել հիացրեց ինձ: Իր խօսքով, հայերէնի լիարժէք իմացութեան համար պարտական էր հօրը:

Հեռատես հայրը, որը, ըստ իր պատմածի, փայլուն հայերէն է իմացել, մանկապարտէզում հազիւ գրաճանաչ դարձած Յակոբին ստիպել է աշխատանքից յետոյ իր համար ամէն օր «Ազդակ» օրաթերթը կարդալ: Անշուշտ, սկզբում հեգելով, աստիճանաբար սահուն, տարիներ շարունակ կարդալով, յղկել, հարստացրել է հայերէնի իր իմացութիւնը եւ միաժամանակ կապուել հայ իրականութեանը, նրա պատմութեանն ու անց ու դարձին: Նա ընդունում է, որ հայերէնի իր կատարեալ իմացութիւնը առաջին հերթին պարտական է հօրը եւ ապա՝ «Ազդակ»-ին:

Դժբախտաբար հայասէր հայրը չի հասցնում վայելել իր զաւակի իրարայաջորդ յաջողութիւնները, վայելել իր տուածի արդիւնքը: 15 տարեկանին Յակոբը կորցնում է հօրը, ընտանիքը կանգնում է ծանր կացութեան առաջ: Հայոց ցեղասպանութիւնից փրկուած հազարաւոր գաղթականներով ու որբերով, թշուառութեամբ լեցուած Պէյրութի տնտեսական ծանր պայմաններում դժուար էր առանց հօր, առանց եկամուտի ուսում շարունակելը:

Ուսումնատենչ երիտասարդներից շատերն էին իրենց ապագան զոհում ընտանիքի հոգսը իրենց վրայ վերցնելով: Յակոբը սակայն այն երջանիկներից էր, որ քոյրն է օգնութեան հասնում, ընտանիքի ծանրութիւնը իր վրայ վերցնում, որպէս ուսուցիչ աշխատելով՝ հոգում է նաեւ եղբօր ուսումի շարունակմանը: Յակոբը իր գերազանց ընդունակութեամբ հատուցում է քրոջ զոհողութիւնը, նա յատուկ զեղչով եւ երկու տարի կանուխ, գերազանց աւարտում է դպրոցը, ընդունւում եւ աւարտում է Պէյրութի Սուրբ Ժոզեֆ բժշկական համալսարանը՝ ընդհանուր բժշկագիտութեամբ: Համալսարանը իրեն ուղարկում է Փարիզ՝ մասնագիտանալու օրթոփեթ-վիրաբուժութեան մէջ, որը դառնում է իր հիմնական մասնագիտութիւնը, եւ որը շարունակում է մինչ օրս:

25 տարեկանին իր ուսումը աւարտած, որպէս օրթոփեթ վիրաբուժ, նաեւ՝ դոկտոր կոչումին արժանացած, վերադառնում է Պէյրութ, շարունակում է աշխատել իր մասնագիտութեամբ: Զարմանալի մի զուգադիպութեամբ, կարծես՝ հօր կենսագրութեան հետքով, ամուսնանում է իր մօր քաղաքից՝ Ատանայից գաղթած Նաճարեան ընտանիքի դուստր, մասնագիտութեամբ մանկական հոգեբան Փոլին Նաճարեանի հետ, 1963-ին, միասնաբար հիմք դնելով իրենց անքակտելի, սիրով լի ընտանիքին: Ունենում են երեք զաւակ, երկու աղջիկ՝ Մարլին եւ Լիզա, որոնք նոյնպէս հետեւում են բժշկութեան, եւ մէկ արու զաւակ՝ Գէորգ, որը հետեւում է երաժշտութեան:

Պէյրութում մասնագիտութեան բերումով իր աշխատանքի հետ համատեղ սկսում է մասնակցել տարբեր երկրների բժշկագիտութեան համաժողովներին՝ Լոնտոն, Քոփենհակը, Փարիզ, Գերմանիա, կիսել նաեւ իր գիտելիքներն ու իր նորարարութիւնները այդ երկրների մասնագէտների հետ, ամէնուրեք արժանանալով գնահատանքի եւ կոչումների:

Նրա գիտական համբաւը արագօրէն դուրս է գալիս Ֆրանսայի սահմաններից: 1964-ին նշանակւում է՝ Լոնտոնի բրիտանական Օրթոփեթիք ընկերութեան պատուաւոր անդամ, Համպուրկի Եւրոպական գիտութիւնների, Ռուսաստանի բնական գիտութիւնների, Նիւ Եորքի Գիտութիւնների ակադեմիաների պատուաւոր անդամ:

1969-ին Փարիզում արժանանում է փրոֆեսէօրի կոչման,

այնուհետեւ Սոֆիայի, Պալքանեան Գիտութիւնների եւ մշակոյթի ակադեմիաների օրթոփեթ վիրաբուժութեան դոկտորի կոչման, ընտրւում է Վնասուածքաբանութեան ֆրանսական վիրաբուժութեան ընկերութեան պատուաւոր անդամ, հրատարակում իր տեսութիւնները ու նորարարութիւնները, միաժամանակ սկսում հասարակական աշխուժ գործունէութիւնը:

Այս տիտղոսներով բաւարարուելու, իր հանգիստ կեանքը շարունակելու փոխարէն, ազգային մղումով, հայ բժիշկներին նոյնպէս ներգրաւելու համար աշխարհի նորարարութիւններին, նրանց գիտելիքներն էլ ներդնելու աշխարհի ընդհանուր գիտութեան մէջ: 1974-ին Պէյրութում ստեղծում է Հայ բժիշկների միութիւնը, որը հնարաւորութիւն էր ստեղծում աշխարհի տարբեր ծայրերում գործող հայ բժիշկներին իրենց գիտութիւնն ու նորարարութիւնը միմեանց փոխանցելու, օժանդակելու նաեւ հայրենի բժշկութեան զարգացմանը: Այդ նոյն թուին Պէյրութում նորաստեղծ միութիւնը իր իսկ նախագահութեամբ, որի պատուաւոր նախագահն է մինչ այսօր, առաջին գիտաժողովն է գումարում, որին մասնակցում են աշխարհի տարբեր երկրներում գործող հայ բժիշկները, որը մեծ արձագանգ է գտնում: Ցաւօք, այդ թուին մեր երկրի խորհրդային կարգերը իրաւունք չեն տալիս հայ բժիշկներին մասնակցելու դարի այդ մեծ իրադարձութեանը, սակայն հետագայում նրանցից շատերն են ներգրաւուում այս միութեան մէջ:

Գիտաժողովի յաջողութիւնը նպաստում է, որ այն շարունակի իր գործունէութիւնը մինչ օրս՝ տարբեր երկրներում գումարելով իր գիտաժողովները:

Վրայ է հասնում Լիբանանի պատերազմը, օրական հարիւրաւոր վիրաւորներ սպասում են բժշկական օգնութեան: Տոքթ. Գրգեաշարեանը ինքնակամ՝ ձրիօրէն, գիշերն ու ցերեկը իրար խառնած, առանց հանգստի՝ օգնում, բուժում է ոչ միայն հայ, այլ արաբ, պաղեստինցի եւ այլազգի վիրաւորներին:

Պատերազմի թէժանալու հետ իր ընտանիքի ապահովութեան համար 1979-ին տեղափոխւում է Փարիզ, անմիջապէս աշխատում իր մասնագիտութեամբ, միաժամանակ շարունակում է հրատարակել ընդհանուր եւ օրթոփեթ վիրաբուժութեան վերաբերեալ իր տեսութիւնները՝ երբեք չկտրուելով իր ժողովրդից:

1988-ին Հայաստանի երկրաշարժին անմիջական բժշկական օգնութիւն է կազմակերպում Ֆրանսայից:

Անշուշտ ընտանիքի հայր լինելով, իր անչափ զբաղուած, պատասխանատու մասնագիտութեան հետ մէկտեղ, անկարող էր այդ ամէնն իրականացնել առանց իր հրաշալի կնոջ՝ Փոլինի զոհողութեան, որը ընտանիքի ողջ հոգսն ու հոգատարութիւնը իր վրայ վերցնելով՝ ոչ միայն հնարաւորութիւն էր տալիս իր ամուսնոյն միայն իր մասնագիտութեամբ զբաղուելու, այլ նրա մտայղացումներն ու ծրագրերը իրականացնելուն ինքն էլ իր մասնակցութիւնն ու օգնութիւնն էր ներդնում: Ինքս ականատես եմ եղել, թէ ինչպէ՛ս իր ամուսնոյն կազմակերպած գիտաժողովներին ամբողջ օրը պատրաստակամ, սիրով, ժպիտով սպասարկում էր հրաւիրեալներին, արձանագրում, իրենց զեկոյցների ժամերն ու սրահները ճշդում, ցուցակագրում: Ահա թէ ինչո՛ւ գիտութեամբ ապրող ու շնչող ամուսինը կարողանում էր իր անհանգիստ, անվերջ պրպտող մտքի նոր ծրագրերն ազատօրէն իրականացնել:

1986թ. իր եղբօր՝ փրոֆ. քիմիագէտ Սերժ Գրգեաշարեանի հետ միատեղ Փարիզում հիմնում են «Արարատ» Միջազգային գիտութիւնների ակադեմիան: Դժուարահաճ Փարիզի գիտութեան, մշակոյթի եւ քաղաքական գործիչների հաւանութեանն արժանանալ, նրանց կողմից իրաւունք ստանալն ու ընդունելը ոչ միայն հեշտ չէր, այլ անկարելի էր, յատկապէս՝ երկու օտարականների համար, սակայն իրենց վաստակը, գիտութեան մէջ իրենց ներդրումն ու ճանաչումը օգնում են ակադեմիայի ընդունմանը: Այն ոչ միայն ընդունւում, այլ աստիճանաբար բարձրագոյն ճանաչման է արժանանում, վկան՝ իւրաքանչիւր գիտաժողովներին յատկացուած անուանի հաստատութիւնները, ԵՈՒՆԵՍՔՕ, ՄԱԿ, քաղաքական եւ գիտութեան գործիչների ուղերձներն ու մասնակցութիւնը աշխարհի տարբեր ակադեմիաներից ու համալսարաններից, բժշկական եւ գիտութեան կենտրոններից:

Օտար երկրում, ցեղասպանուած ժողովրդի գիտութեան նուիրուած երկու զաւակների ստեղծած այս ակադեմիան, որն ի հաստատումն իր ազգի գոյատեւման, կրում է հայութեան նուիրական լերան անունը՝ «Արարատ», 40 տարի շարունակ իր բարձրորակ գիտաժողովներով աշխարհի տարբեր երկրների գիտութեան ներկայացուցիչների հետ արծարծում է մարդկութեանը, ժողովուրդների իրաւունքներին, հայութեանը յուզող, նրա գոյատեւմանն ու զարգացմանը վերաբերող հարցեր, իրաքանչիւր անգամ հաստատելով կապը իր երկրի, իր ժողովրդի հետ:

Հայրենի գիտութեան զարգացմանն ու տարածմանը ներդրած աշխատանքի համար փրոֆ. Գրգեաշարեանը գնահատանքի է արժանացել նաեւ հայրենիքում: Պարգեւատրուել է

ԴՈԿՏ. ՄԱՐԻ ՌՈԶ ԱԲՈՒՍԷՖԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

98-ԱՄԵԱՅ ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ՀՍԿԱՆ...

Շարունակուած 5-րդ էջէն

Հայաստանի Բժշկական գիտութիւնների ոսկէ մետալով, արժանացել է Մխիթար Հերացու անուան բժշկական համալսարանի պատուաւոր դոկտորի կոչումին, Հրաչեայ Աճառեանի համալսարանի փրոֆեսէօրի կոչումին:

Նրա գործունէութիւնը միայն բժշկութեամբ չի սահմանափակւում, այն միաժամանակ միաւորում է՝ բժշկութիւնը, գիտութիւնը, հայապահպանումը, ժողովուրդների իրաւունքների պաշտպանութիւնը, աշխարհի խաղաղութիւնը: 1993-ից սկսեալ նա Փարիզի ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի խորհրդական է, իսկ 1999-ին ԵՈՒՆԵՍՔՕ-ի կողմից ընդունուել եւ օգտագործւում է իր «Ցեղային իրաւունքների պաշտպանութիւնն աշխարհում» իրաւագիրը:

Որպէս Խաղաղութեան դեսպան՝ նա արժանացել է Խաղաղութեան միջազգային մրցանակին Ամերիկայի Նորթ Քարոլայնայի Մշակութային համագումարում: Ինչպէս տեսնում էք, իր գործունէութիւնը բժշկութեան հետ միաժամանակ ընդգըրկում է այն ամէնը, ինչ անհրաժեշտութիւն է մարդկութեան եւ մեր մոլորակի պահպանման համար:

Տոքթ. Գրգեաշարեանը ողջ էութեամբ նուիրեալն է հայ ժողովրդի իրաւունքների պաշտպանութեանը, Հայ դատին եւ իր կազմակերպած գիտաժողովների ծրագրերում պատահական չէ, որ պարտադրաբար տեղ է յատկացնում Ցեղասպանութեանն ու ժողովուրդների իրաւունքների պահպանմանը: Ինքս բազմիցս գիտութեան բարձրաստիճան ներկայացուցիչների հետ այդ գիտաժողովներում անգամներ ներկայացրել ենք Հայոց ցեղասպանութիւնն ու նրա թողած, շարունակուող ազդեցութիւնը: Այս տարի, սեպտ. 18-21 կայացած 18-րդ համագումարում նոյնպէս յատուկ բաժին էր յատկացուած դարի կարեւորագոյն այդ նիւթին, ուր ներկայացուեց ֆրանսացի Ժան Կորտելի «Մուսա Լերան հերոսամարտ»-ի ֆրանսերէնով հրատարակութիւնը հեղինակի կողմից, որը պատմում է ֆրանսական ծովային ուժի օգնութեամբ իր կեանքի համար հերոսաբար պայքարած մուսալեռցիների ազատագրումը, որը միաժամանակ արժանացաւ գիտաժողովի եւ այս արժանապատիւ ակադեմիայի 40-ամեակի մրցանակին:

Աշխարհի այս անկայուն խաղաղութեան շրջանում մեծագոյն անհրաժեշտութիւն է անդրադառնալ պատերազմների աւերներին ու դեռ գործուող ցեղասպանութիւններին, որը ամէն կերպ փորձում են լռութեան մատնել աշխարհի հզօրները: Այս էին հիմնահարցերը սեպտեմբերին «Արարատ» ակադեմիայի հիմնադրման 40-ամեակին նուիրուած 18-րդ գիտաժողովին, որի մասնակիցները տարբեր երկրների գիտութեան ու մարդկութեան նուիրեալները, իրենց ժամանակն ու մտահոգութիւնները, առաջարկներն ու նորամուծութիւնները կիսեցին:

Գիտութեան, կրթութեան հանդէպ այս զարմանալի հայի նուիրումի մարմնաւորումն է նաեւ իր հիմնադրած Յակոբ Գըրգեաշարեանի անուան գիտական գրադարանը, որն ընդգըրկում է 25.000 հատոր, տարբեր լեզուներով իր հաւաքածուն, գիտութեան, բազմազգ մշակոյթների, Ցեղասպանութեան հիմնահարցերի, խաղաղութեանը, միջավայրի պաշտպանութեանը, տարբեր մարդասիրական գիտութիւններին նուիրուած աշխատութիւններ: Այս գրադարանը գիտութեան նուիրեալի կողմից պարզ ժառանգութիւն չէ, այլ գիտելիքի տարածման, ուսումնասիրման կենտրոն է միաժամանակ, որից օգտուելու են տարբեր ազգերի սերունդները:

Ճակատագրի բերումով հայրենի հողից դուրս գործող, սակայն միշտ իր օգնութիւնն ու օժանդակութիւնը հայրենիքին նուիրաբերող մեր այս անզուգական հային, գիտական մրցանակներից բացի, ֆրանսական կառավարութիւնը բարձր գնահատելով իր վաստակը ոչ միայն գիտութեան, այլ նաեւ՝ հասարակութեան ներդրման մէջ, նրան շնորհել է Պրետանիի Էթել քաղաքի պատուաւոր քաղաքացու կոչումը, ուր 1945թ. ստորագրուել էր զինադադար Գերմանիոյ եւ դաշնակից երկըրների միջեւ:

Նաեւ ֆրանս-բրիտանական ընկերութեան կողմից արժանացել է «Ֆրանսական վերածնունդ» շքանշանի՝ Մեծ Սպայի (Grand Officer) աստիճանի:

Այս հսկայական նուաճումներով, տիտղոսներով ու շքանշաններով ծանրաբեռ՝ նա շարունակում է իր համեստ կեանքը, դժբախտաբար արդէն միայնակ, կորցնելով իր սիրասուն աննման կողակցին, հրաշալի հային՝ Փոլինին: Սակայն չկորցնելով իր յամառ աշխատասիրութիւնը՝ դեռ շարունակում է իր ներդրումը բժշկութեան մէջ, այժմ էլ աշխատում է Փարիզի CMIE-ում՝ որպէս աշխատանքային դժբախտ պատահարների բժշկական փորձագէտ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ դեռ օգտակար է լինում մարդկանց, իր անսակարկ օգնութիւնը հասցնում է նաեւ հայրենիքին:

Այդ աշխատանքից դուրս, ինչպէս նշեցի, դեռ շարունակում է կազմակերպել եւ ղեկավարել իր ստեղծած ակադեմիայի գիտաժողովները: Դրա փայլուն ապացոյցը այս տարի սեպտեմբերին Փարիզում տեղի ունեցած «Արարատ» գիտութիւնների ակադեմիայի 18-րդ գիտաժողովն էր՝ նուիրուած ստեղծման 40-ամեակին եւ ՀՀ անկախութեան 35-ամեակին, որին մասնակցում էին՝ աշխարհի տարբեր երկրների գիտութեան, բժշկութեան, արհեստագիտութիւնների, արուեստի բազմաթիւ փրոֆեսէօրներ, քաղաքական-հասարակական գործիչներ, տարբեր ակադեմիաների բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ. յիշատակելի է Փարիզի Էյֆելի աշտարակի ճարտարապետ Կուստաւ Էյֆելի ժառանգը՝ Ֆիլիպ Էյֆելը, որը զբաղւում է իր ընտանիքի եւ ընդհանրապէս պատմական ժառանգութեան պահպանմամբ: Հայ բժիշկների միութեան փոխնախագահ, մանկաբուժ տոքթ. Վարդան Թաշճ-եանը, փրոֆ. Յովհաննէս Ելանկէօզեանը, փրոֆ. Սերժ Գրգեաշարեանը, տոքթ. Լիզա Գրգեաշարեանը, գլխուղեղի վիրահատման նորարար փրոֆ. Մարք Վան Հիւլէն, փրոֆ. Արի Թօփուզխանեանը՝ Հայաստանից, Պրիւքսելից մինչեւ Ափրիկէ գիտութեան, արուեստի, արհեստական բանականութեան, բժշկութեան, բնագիտութեան, աշխարհի ներկայ անհանգիստ իրավիճակով, մարդկութեան խաղաղ կեցութեամբ մտահոգ բազմաթիւ անուանի ներկայացուցիչներ:

Գիտութեան այս բոլոր ներկայացուցիչներին միատեղ համախմբելը, օրերով նրանց հետ համագործակցել, գիտաժողովի ծրագիրն ու բովանդակութիւնը ներկայացնելը իրապէս ծանր, մանրակրկիտ աշխատանք է, այն էլ՝ 98-ամեայ անձի համար, սակայն իր ծիների մէջ բոյն դրած, բնութիւնից մեր հսկային պարգեւած անհատնում եռանդը, աշխատասիրութիւնը, կազմակերպչական կարողութիւնը, մարդասէր, նուրբ բնաւորութիւնը իր ստանձնած բոլոր ձեռնարկները դարձնում են յիշարժան, բովանդակալից, մարդկութեան համար օգտակար ու անմոռանալի:

Հպարտանքով, խորին ակնածանքով խոնարհուելով նախ իր անձի, ապա ազգին, գիտութեանն ու մարդկութեանը նուիրաբերող իւրաքանչիւր վայրկեանի առաջ՝ մաղթենք իր հզօր մտքին, իր անձին երկարակեցութիւն, նորանոր նուաճումներ՝ ի փառս մեր ազգին եւ յօգտակարութիւն ողջ մարդկութեանը:

Այո՛, արեւմտահայութեան ցեղասպանուածների սերունդները շարունակում են իրագործել իրենց ծնողների պատգամը՝ հաւատարիմ մնալ իրենց արմատներին, չկորցնել իրենց ազգային դիմագիծը, ծառայել իրենց ժողովրդին, օգտակար լինել համայն մարդկութեանը:

18 սեպտեմբեր 2026

ԺԳ.- ՕՐԻՈՐԴ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

վարժարանին մէջ շարունակեց իր սիրած գործը՝ հայ մանուկներու դաստիարակութիւնը: Տասնամեակները անցան: Օրիորդ Գարմէնը շարունակեց դասարան մտնել: Մինչեւ որ 2020-ի գարնան աշխարհը յանկարծ կանգ առաւ: «Քորոնա» համավարակին պատճառով Ֆերահեանը, միւս դպրոցներուն նման, փակեց դասարանները եւ անցաւ հեռավար ուսուցման: Օրիորդ Գարմէնին համար մանկապարտէզը երեխաներուն մէջ ըլլալ էր՝ անոնց հետ խօսիլ, երգել, խաղալ, աչքերուն նայիլ: «Զում»-ի պաստառը այդ մանկապարտէզը չէր: Այդպէս, առանց ծրագրելու եւ առանց հրաժեշտի, աւարտեցաւ 1950-ականներու կէսերուն սկսած անոր ուսուցչական ուղին: Օրիորդ Գարմէնը իր վերջին դասը տուած էր՝ առանց գիտնալու, որ վերջինն էր:

Կը վերադառնամ հին լիբանանեան ամսագիրին մէջ գտած յօդուածիս վերջաւորութեան: Ժորժ Պուսթանի կը գրէ. «Lorsqu'on est né au Liban dans les années 1960, la jeunesse ne dure que le temps d'un après-midi…» («Երբ մարդ ծնած է Լիբանան 1960-ական թուականներուն, երիտասարդութիւնը կը տեւէ միայն յետմիջօրէ մը չափ…»): Ապա կը յիշեցնէ, թէ տարիներ ետք «Շալիմար»-ը արդէն Պէյրութի ռմբակոծումներէն փախչողներուն ապաստարանը դարձած էր:

Եւ յօդուածը կ'աւարտէ այդ կնոջ մասին հարցումով մը. «Et la dame, me direz-vous?» («Իսկ տիկի՞նը, պիտի հարցնէք»): Կը կարծէ, թէ լուսանկարին տիկինը հաւանաբար հեռացած է երկրէն, կամ այլեւս այս աշխարհէն, իր ետին ձգելով հին ժապաւէններու տուփ մը՝ «une caisse de négatifs»:

Աչքս կը մնայ լուսանկարին վրայ: Երիտասարդ Գարմէնը կը նայի ոսպնեակին: Տակաւին չի գիտեր, թէ քանի՛ սերունդ մանուկներ պիտի անցնին իր դասարանէն, որքան պիտի փոխուի աշխարհը իր շուրջը, եւ ինչե՛ր պիտի տեսնէ ու ապրի:

Ժորժ Պուսթանի չէր գիտեր, թէ լուսանկարին մէջի կինը մեր օրիորդ Գարմէնն էր: Բայց ես գտայ զինք: Եւ անցեալ շաբաթ կրկին հանդիպեցանք: Գրկախառնուեցանք, խնդացինք, յիշեցինք հին ծանօթները: Հարցուցի իրեն, թէ ինչպէ՞ս կրցած էր ամբողջ կեանք մը՝ 1953-էն մինչեւ 2020, նուիրել հայ մանկապարտէզին: «Իմ աշխարհս էր: Բնական էր, որ շարունակէի», ըսաւ ժպտելով:

Ու յանկարծ, վայրկեան մը, կրկին մանկապարտէզի դեղին դասարանս եմ: Գուշաւոր գոգնոցս հագած՝ փոքրիկ գրասեղանիս առջեւ նստած եմ: Դիմացս՝ աւա՛ղ, մեր «Փոքրիկ Անին» դասագիրքը: Շուրջս դասընկերներս են: Մէկը կը խնդայ, ուրիշ մը պանան մը կ'ուտէ: Պատերուն վրայ մեր ձեռանկարներն են: Օրիորդ Գարմէնը մեր առջեւն է: Կը խօսի, մենք մտիկ կ'ընենք: Իր ձայնը այնքա՜ն ծանօթ է:

Տասնամեակներ անցած են, բայց այդ պահուն կարծես ոչինչ փոխուած է: Բոլորս տակաւին հոն ենք: Ոչ մէկս գիտէ, թէ կեանքը մեզ ո՛ւր պիտի տանի, ինչե՛ր պիտի տեսնենք ու ապրինք:

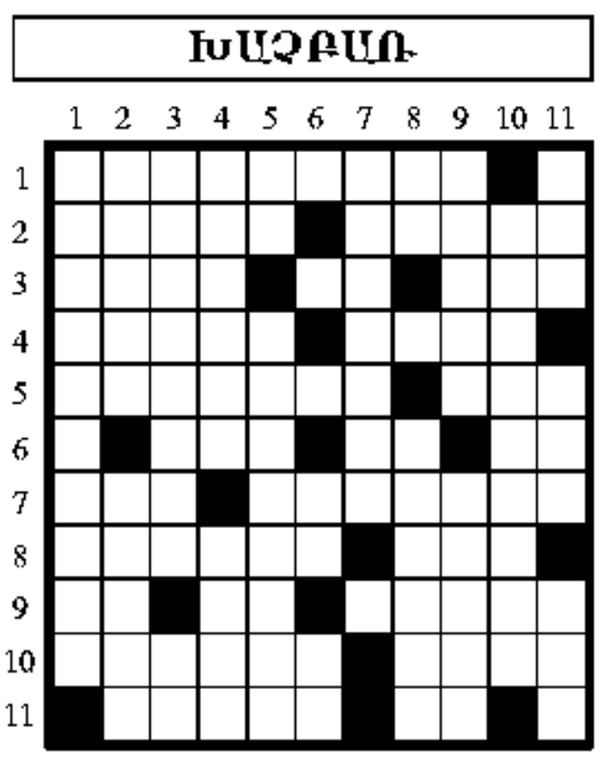
Դասը դեռ չէ վերջացած: Մեր ամբողջ կեանքը տակաւին առջեւն է:

Ո՞ւր գացին այդ տարիները: **Էյ վալլահ:**

Այս յօդուածաշարքին նախորդ գրութիւնները
Ա.- Կելիպոլի տուն թիւ 54 https://www.aztagdaily.com/archives/702461
Բ.- Մեծ հօրս մեծ հին ռատիոն https://www.aztagdaily.com/archives/703467
Գ.- Կիւզել Պոլիսն ու մեծ մայրս https://www.aztagdaily.com/archives/703889
Դ.- Պէյրութ, 70-ականներ https://www.aztagdaily.com/archives/705183
Ե.- Տանիքէ տանիք https://www.aztagdaily.com/archives/705619
Զ.- Երկու ապրիլ 24 https://www.aztagdaily.com/archives/706110
Է.- Հարպ https://www.aztagdaily.com/archives/706548
Ը.- Աղեքսանդրիոյ փոքր հայաշխարհը https://www.aztagdaily.com/archives/707002
Թ.- Մայրս եւ ԼՕԽ-ի իր ընկերուհիները https://www.aztagdaily.com/archives/707943
Ժ.- Քլաշինն ու թմբուկի փայտիկները https://www.aztagdaily.com/archives/708459
ԺԱ. Եգիպտոսի գոյները եւ Ճոնին https://www.aztagdaily.com/archives/709504
ԺԲ.- Քոպանիէն Երեւան https://www.aztagdaily.com/archives/710521

ԺԱՄԱՆԱՑ

ԽԱՉԲԱՌ

ՍՈՒՏՕՔՈՒ

4			3			7	8	
	3	5				1		
				2	8			
1					4	2		
		9	6				5	
				7				3
	1		4		2			
		6					7	8
3				9		4		

Տրիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերուն եւ սիւնակներուն (3x9) կազմուած գետնագիծը բաղկացած է իւրաքանչիւրը 9 քառակուսի հաջորդ 9 բաժիններէ (3x3): Բացառումի սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը գտնել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներց իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պատահական թուանշան կրկնուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ գետեղուած են:

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Հայկական լեռնաշղթայ:
2. Եւրոպական հրթիռներու տիպ - Ամոքէ՛:
3. Այբուբենէն - Գալուստ - Բորբոքում:
4. Ուրագի ծակ - Նիհար:
5. Արական անուն - Մեռելի անուն:
6. Բրտուն - Չարայուշութիւն - Այբուբենէն:
7. Եղանակաւորիչ մակբայ - Փոքր գիրք:
8. Սպառնալեզի, գոռգոռոց - Արտասուել:
9. Առարկայ - Անձնական դերանուն - Հերիւն:
10. Ուրքի կանչունիլ - Թնդէ՛ կամ շարժէ՛:
11. Հեծեծել, հառաչել - Կրկնուած ձայնաւորներ:

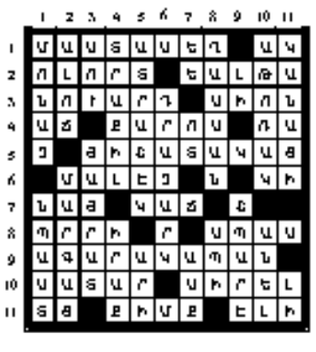
ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. Մարգարտածաղիկ:
2. Դ. դարու հերետիկոս - Անմահ, կնոջական:
3. Դրամական - Իրերայաջորդ գիրեր:
4. Ամերիկեան պետութիւն - Ճիչ, փոյթ:
5. Եական բայ - Եւրոպական հանրապետութիւն:
6. Առասանդ - Կրկնուած բաղաձայններ:
7. Լաւ վարժեցած ուսկորներ ունեցող:
8. Իրերայաջորդ տառեր - Ուշիմ:
9. Նուագաւոր, տրուպ - Վաղեմի:
10. Տկարամիտ, կարճամիտ:
11. Պատմութիւն - Խարտեաշ - Հիւրասիրութեան ըմպելի:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 8155

ՍՈՒՏՕՔՈՒ

5	1	6	4	7	2	3	9	8
9	3	8	1	6	5	2	7	4
4	7	2	9	3	8	6	5	1
8	2	9	7	1	4	5	6	3
1	6	5	2	8	3	7	4	9
7	4	3	6	5	9	8	1	2
6	9	1	8	2	7	4	3	5
2	5	7	3	4	1	9	8	6
3	8	4	5	9	6	1	2	7

ՕՐԱՏԵՏՐ

13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

●1842.- Պոլսոյ Աստուածատուր Բ. Կոստանդնուպոլսեցի պատրիարքին օրով կազմուած Էսնաֆներու ժողովը կը հրաժարի եւ ամիրաներ կրկին ձեռք կ'առնեն պատրիարքարանի վարչութիւնը:

●1894.- Ծնունդ դերասան Լեւոն Զոհրաբեանի, Պաթումի մէջ: Մահացած է 1969-ին, Գիւմրի:

●1895.- Ծնունդ Խորհրդային Միութեան պետական եւ քաղաքական գործիչ Անաստաս Միկոյեանի, Սանահինի մէջ: Մահացած է 1978-ին, Մոսկուա:

●1908.- Մահ ազգային ազատագրական շարժման գործիչ, փետայի Սեւքարեցի Սաքոյի: Ծնած էր 1870-ին, Տաւուշի Սեւքար գիւղը: Մասնակցեցաւ քիւրտերու դէմ մղուած կռիւներուն եւ նպաստեց զինարար խումբերու Երկիր մուտքին: Խանասորի արշաւանքին հեծելախումբի հրամանատար էր: 1905-ի հայ-թաթարական կռիւներուն Ղազախ-Շամշադինի ինքնապաշտպանութեան ղեկավարն էր: Դէպի Պարսկաստան ճամբուն վրայ քոլերայէ վարակուելով մահացաւ:

●1927.- Ծնունդ ծաղրանկարիչ Գէորգ Եարալեանի, Գանձակի մէջ: Մահացած է 2011-ին, Երեւան:

●1937.- Մահ բանաստեղծ Յակոբ Յակոբեանի, Թիֆլիսի մէջ: Ծնած էր 1866-ին, Գանձակ:

●1959.- Մահ բանաստեղծ եւ արձակագիր Արիս Շաքլեանի, Երեւանի մէջ: Ծնած էր 1900-ին, Չորք Մարզպան:

●2009.- Մահ բուսաբան Արմէն Թախտաջեանի, Փեթերսպուրկի մէջ: Ծնած էր 1910-ին, Շուշի:

ՊԱՍՔԵԹՊՈԼ

ԱՅՍՕՐ՝ ՀՄԲՄ - ԱԹԼԱՍ ՖԵՐԶՈԼ

Այսօր երեկոյեան ժամը 20:30-ին, ՀՄԸՄ-ի տղոց պասքեթպոլի խումբը Մըզհերի «Աղբալեան-ՀՄԸՄ» մարզամշակութային համալիրի «Ատոմ եւ Սելլա Թնճուկեան» մարզադաշտին վրայ պիտի մրցի Աթլաս Ֆերզոլին դէմ, Լիբանանի ախոյեանութեան 4-րդ շաբթուան մրցումներուն ծիրին մէջ:

ՀՄԸՄ-ի տղաքը բաւական կը յառաջդիմեն մըրցումէ մրցում, եւ այսօր կը սպասուի դրական արդիւնք տարեշրջանի առաջին մրցումին, որ տեղի կ'ունենայ սեփական դաշտին վրայ:

Այսօրուան մրցակիցը՝ Աթլաս Ֆերզոլ Բ. դասակարգէն նոր բարձրացաւ, բայց իր կարգին բաւական լաւ ելոյթներ կը ցուցաբերէ եւ իր վերջին մրցումին ալ կրցած էր յաղթել Էն. Էս. Էյ.-ին:

ՀՄԸՄ համակիրներու ներկայութեան այսօր պիտի փորձէ իր առաջին յաղթանակը ձեռք ձգել խումբի մը դէմ, որ Ճեվիրըն Պլէյքի, Պրայըն Հալըմզի եւ Ուիլի Ռիտի նման օտար մարզիկներ ունի: ՀՄԸՄ-ի ուժը խմբային խաղն է, ուր երիտասարդ մարզիկներով եւ փորձառու տարրերով կրնանք կերտել տարեշրջանի առաջին յաղթանակը:

ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՕՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ԿԱՏՎԱԼԵԱՆ՝ ՊՐՈՆԶԷ ՄԵՏԱԼԱԿԻՐ

Հայ բռնցքամարտիկ Սուրէն Կատվալեան Տաքարի մէջ տեղի ունեցող 2026-ի պատանեկան Ողիմպիական խաղերուն դարձաւ պրոնզէ մետալակիր:

Մինչեւ 65 քգ կշիռի կարգին մէջ Կատվալեանի այս իրագործումը եղաւ Հայաստանի միակ մետալը այս խաղերուն:

Կիսաւարտականի ճակատումին Սուրէն Կատվալեան կը մրցէր ճափոնցի ներկայացուցիչ Քենշին Սաքունոյի դէմ: Երկու մարզիկներն ալ լաւ պահեր ունեցան, բայց ոչ մէկը կրցաւ իր ուժը պարտադրել իր մրցակիցին վրայ: Այդ պատճառով ալ 5 իրաւարարները տարբեր որոշումներ տալով ճափոնցի մրցակիցը յաղթեց 3-2 արդիւնքով:

Կատվալեան մինչեւ կիսաւարտական դուրս ձգած էր Ուզպեքիստանի եւ Եգիպտոսի մրցակիցները:

2026-ի ամառնային պատանեկան Ողիմպիական խաղերուն Հայաստանը կը ներկայացնէին 5 մարզիկներ՝ մէկ աթլեթ, երկու լուղորդ, մէկ թայքուանտոյի մարտիկ եւ մէկ բռնցքամարտիկ, որ եղաւ միակ մետալ նուաճող մարզիկը:

«ԷՆ. ՊԻ. ԷՅ.»

- ԼԷՅՔԸՐՋԻ 11-ՐԴ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ
- ՆԻՔՍ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԻՍ ԿՐԵՑ
- ՔԸՐՐԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԵՑԱՒ

«Էն. Պի. Էյ.»-ի մրցումներ շարունակուեցան երէկ: Լոս Անճելըս Լէյքըրզ իր յաջող ելոյթները շարունակեց՝ արձանագրելով իր 7-րդ յաջորդական յաղթանակը Միլուոքի Պաքսի դէմ՝ 123-112 արդիւնքով:

Լուքա Տոնչիչ անգամ մը եւս փայլեցաւ՝ նշանակելով 32 կէտ ի նպաստ Լէյքըրզի, մինչ Թայլըր Հերրօ 27 կէտ նշանակեց ի նպաստ Միլուոքի:

Սան Անթոնիօ Սփըրզ արձանագրեց իր տարեշրջանի 10-րդ յաջորդական յաղթանակը Շիքակօ Պուլզի դաշտին վրայ՝ 124-119 արդիւնքով: Վիքթոր Ուեմպանեամա 32 կէտ, 9 ռիպաունտ եւ 5 պլոք ձեռք ձգեց:

Արեւելեան շրջանի այժմու լաւագոյն խումբը՝ Պոսթըն Սելթիքս, 98-93 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Թորոնթօ Ռեփթըրզը՝ արձանագրելով 5-րդ յաղթանակը:

Շար.ը՝ էջ 8

17 ՏԱՐԵԿԱՆԷՆ ՎԱՐ ԵՒՐՕ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ 4-0 ԱՐԴԻՒՆՔՈՎ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ

Հայաստանի մինչեւ 17 տարեկաններու հաւաքականը Եւրոպայի ախոյեանութեան զտումի մըրցումներուն գծով իր առաջին մրցումին 4-0 արդիւնքով պարտուեցաւ Ֆրանսայէն:

Երեւանի մէջ տեղի ունեցած մրցումը առաջին կիսախաղէն իսկ գրեթէ վճռուած էր:

Մոնաքոյի յառաջապահ Էլիես Տիալլօ հեթթրիք իրագործեց, Բ. կիսախաղին Թրուայի մարզիկ Եանիս Խարպուշ փենալթիով նշանակեց Ֆրանսայի 4-րդ կոլը:

Ֆրանսան շատ աւելի լաւ պատրաստուած խումբ էր եւ 26 անգամ հարուածեց դէպի Հայաստանի պատանիներու բերդը:

Վաղը Հայաստան պիտի կատարէ իր երկրորդ մրցումը՝ Իտալիոյ դէմ: Իր առաջին մրցումին Իտալիա 6-0 արդիւնքով ծանր պարտութեան մատնեց Լիւքսամպուրկը:

Ստորեւ՝ Հայաստանի պատանիներու կազմը, որ դաշտ ներկայացաւ Ֆրանսայի դէմ:

Սարգիս Բարբարեան, Արման Սեխլեան, Քոլին Մուլինզ, Արէն Բաբայեան, Ռոպերթ Յովակիմեան (ապա՝ Էտկար Պետրոսեան), Էրիք Վուվունիկեան (ապա՝ Գրիգոր Մխիթարեան), Գոռ Մկրտիչեան, Գրիգոր Յարութիւնեան, Սամուէլ Պետրոսեան (ապա՝ Յակոբ Ղարիբեան), Բենիամին Բեգլարեան (ապա՝ Խաչատուր Գէորգեան), Սամուէլ Բեգլարեան (ապա՝ Ալեքս Գասպարեան):

ԱԶԳԵՐՈՒ ԼԻԿԱ

ԱՅՍՕՐ՝ ՍԵՐՊԻԱ - ԳԵՐՄԱՆԻԱ
ՎԱՂԸ՝ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ - ԴԱՆԻԱ

Ազգերու լիկայի Եւրոպայի Բ. խմբակի մրցումներուն գծով նոր մարզիչ Եուրկեն Քլոփի հետ Գերմանիոյ տարեշրջանը այդքան ալ լաւ չսկսաւ, եւ այժմ խումբը կը պայքարի Ա. կարգի խումբերուն շարքին մնալու համար:

4 մրցումներու ընթացքին 5 կէտ շահած Գերմանիա, որ վերջին տարիներուն իր նախկին փառքի օրերը չ'ապրիր, պէտք ունի իր մնացեալ երկու մըրցումներուն ալ յաղթանակներ արձանագրելու՝ պահելու համար իր յոյսերը՝ քառորդ աւարտականին հասնելու:

Խմբակին պարագլուխի դիրքը գրաւող Նետերլանտներ եւ Յունաստան 8-ական կէտեր ունին եւ Գերմանիոյ յաջորդ մրցակիցներն են:

Պելկրատի մէջ Գերմանիոյ այսօրուան մրցումը դռնփակ տեղի պիտի ունենայ՝ նկատի ունենալով, որ սերպ համակիրները ցեղապաշտական կանչերու պատճառով կախակայուած են:

Կը կարծուէր, որ Քլոփի նշանակումով Գերմանիոյ արդիւնքները անմիջապէս պիտի բարելաւուէին, բայց իրականութեան մէջ Գերմանիոյ հիմնական հարցերը ոչ միայն մարզիչի հետ կապուած էին, այլեւ կարեւոր էին նաեւ մարզիկներու ընտրութիւնը եւ անոնց նուիրումը:

Այդ պատճառով ալ Քլոփ իր առաջին մրցումներուն 44 մարզիկներ ընտրած էր, որպէսզի վերջնականապէս ինք եւս գիտնայ, թէ այլեւս որո՛ւ պէտք է վստահիլ եւ ո՛ր մարզիկը այսուհետեւ նկատի չառնել:

Այժմ Քլոփ իր վերջին երկու մրցումներուն համար ընտրած է 26 մարզիկներ եւ իրապէս իր ընտրած հիմնական մարզիկներով է, որ պիտի խաղայ՝ զտելէ ետք լաւագոյնները:

Վերջին անգամ 2014-ին էր, որ Գերմանիա կարեւոր մրցաշարք մը շահած էր, եւ վերջին 12 տարիներուն ո՛չ մոնտիալներուն, ո՛չ ալ Եուրոյի մրցաշարքերուն սպասած արդիւնքները կրցած էր ձեռք ձգել: Եոաքիմ Լովին փոխարինած էին Հանզի Ֆլիք եւ Եուլիան Նակելզման, բայց, ինչպէս նշեցինք, արդիւնքը եղած էր ոչ այդքան ալ յաջող: Եթէ այսօր Սերպիոյ մէջ, իսկ երկուշաբթի օր Պերլինի (Գերմանիա) մէջ 6 կէտ ձեռք չձգէ խումբը, աւելի եւս պիտի դժուարանայ անոր վիճակը:

Սերպիա տակաւին կէտ չունի եւ ըստ երեւոյթին այս ընթացքով պիտի վերադառնայ Բ. կարգին խումբերուն:

Նետերլանտներ սպանացի Չաւի Հեռնանտեսի հետ շատ լաւ ելոյթ կ'ունենայ, եւ այսօր Յունաստանի դէմ յաղթանակ մը անոր պիտի ապահովէ քառորդ աւարտականի տոմս մը, Գերմանիոյ դէմ մրցումէն առաջ:

Բ. կարգի մրցումներուն Սլովենիա պիտի հիւրընկալէ Զուիցերիան Ա. խմբակին գծով, եւ դրական արդիւնք մը ի նպաստ Զուիցերիոյ արդէն իսկ անոր պիտի ապահովէ Ա. կարգ բարձրանալու կարելիութիւն, նոյնիսկ վերջին մրցումը չկատարած:

Վաղը Ա. կարգի 4-րդ խմբակի մրցումներուն գծով Փորթուգալ պիտի հիւրընկալէ Դանիան: Փորթուգալ 6 կէտերու առաւելութիւն ունի Դանիոյ վրայ եւ արդէն իսկ ապահոված է քառորդ աւարտականի իր տոմսը:

Նոյնիսկ առանց Քրիսթիանօ Ռոնալտոյի, Փորթուգալ բաւական տաղանդաւոր մարզիկներ ունի եւ կը նկատուի աշխարհի լաւագոյն խումբերէն (այժմ՝ 5-րդ դիրքի վրայ):

Ստորեւ կը ներկայացնենք Ազգերու լիկայի Ա. կարգի 5-րդ եւ 6-րդ շաբթուան յայտագիրը.

- ԱՅՍՕՐ	**ԺԱՄ**
Սերպիա - Գերմանիա	21:45-ին
Նետերլանտներ - Յունաստան	21:45-ին
- ՎԱՂԸ	
Նորվեկիա - Կալես	19:00-ին
Փորթուգալ - Դանիա	21:45-ին
- ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ	
Ֆրանսա - Թուրքիա	21:45-ին
Սպանիա - Անգլիա	21:45-ին
Խրուաթիա - Չեխիա	21:45-ին
Պելճիքա - Իտալիա	21:45-ին
- ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ	
Գերմանիա - Նետերլանտներ	21:45-ին
Յունաստան - Սերպիա	21:45-ին
- ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ	
Կալես - Փորթուգալ	21:45-ին
Դանիա - Նորվեկիա	21:45-ին

ՎԵՆՍԱՆ ՔՈՄՓԱՆԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ ՊԱՅԵՐՆ ՄԻՒՆԻԽԻ ԿԵԴՐՈՆ

Պայերն Միւնիխի գլխաւոր մարզիչ Վենսան Քոմփանի առողջական վիճակի լուրջ հարցերէ տառապելէ եւ հիւանդանոց մնալէ ետք վերադարձաւ ակումբին կեդրոնը՝ «Զապեներ Ծթրասէ»-ի մէջ:

Անցեալ հոկտեմբերին Պայերն Միւնիխ իր դաշտին վրայ հիւրընկալած էր Ռետ Պուլ Լայփցիկը, ուր մրցումին ընթացքին պելճիքացի Քոմփանին առաջին անգամ ըլլալով նստած կը դիտէր մրցումը:

Շար.ը՝ էջ 8

ՄԱՅՔԼ ՔԱՐԻՔԻ ԺԱՄԱՆԱԿԸ ՎԵՐՋ ԳՏԱԾ Է ԵՈՒՆԱՅԹԸՏԻ ՀԵՏ

Անցեալ յունուարին Մանչեսթըր Եունայթըտի մարզիչ նշանակուած էր ակումբին նախկին միջնապահ Մայքըլ Քարիք՝ փոխարինելով Ռուպին Ամորիմը: Քարիք մինչեւ անցեալ տարեշրջանի աւարտը առաւելագոյն կէտերը ձեռք ձգեց եւ ընտրուեցաւ «Փրեմիեր լիկ»-ի լաւագոյն մարզիչ:

Եունայթըտ, քաջալերուած իր ձեռք ձգած արդիւնքներով, անոր նոր պայմանագրութիւն ապահովեց 2 տարուան համար՝ 3-րդ դիրքին հասնելէ ետք:

Սակայն այս տարեշրջանին ըստ երեւոյթին «կարմիր սատանաներ»-ու ղեկավարները կը կարծէին, որ միջակ մակարդակի մարզիկներ ձեռք ձգելով մարզիչը հրաշքներ պիտի կատարէր, բան մը, որ... չպատահեցաւ:

Եունայթըտ «Փրեմիեր լիկ»-ի իր վերջին 8 մրցումներուն չէ կրցած յաղթել եւ 18-րդ դիրքը կը գրաւէ, 1 կէտով միայն աւելի՝ վերջին դիրքը գրաւող Քրիսթըլ Փելեսէն:

Եունայթըտի յաջորդ մրցակիցը «ոխերիմ թշնամի» Լիվըրփուլն է 22 նոյեմբերին, եւ ըստ երեւոյթին անոնք նոր մարզիչով պիտի խաղան:

Շար.ը՝ էջ 8

ՂԱԼԻՊԱՖ. «ԻՐԱՆՆ ՈՒ ՕՄԱՆԸ ՀՈՐՄՈՒԶԻ ՆԵՂՈՒՑԻ ԵՐԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԼ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՅԱՑՈՒՑԱԾ ԵՆ»

Իրանն ու Օմանը Հորմուզի նեղուցի երթուղիներուն վերաբերեալ համաձայնութիւն գոյացուցած են: Այս մասին յայտնեց Իրանի խորհրդարանի նախագահ Մոհամմետ Պաղեր Ղալիպաֆ:

«Իրանն ու Օմանը համաձայնութեան եկած են Հորմուզի նեղուցին մէջ նաւագնացութեան միջանցքի եւ երթեւեկութեան տարանջատման համակարգի վերաբերեալ», նշած է ան:

Ղալիպաֆ նաեւ նշած է, որ Հորմուզի նեղուցի կարգավիճակը «պիտի չվերադառնայ պատերազմէն առաջ եղածին»: Աւելի՛ն, ան նշած է, որ Միացեալ Նահանգները տակաւին պաշտօնապէս չեն արձագանգած Իրանի պահանջներուն, որոնք կը ներառեն Հորմուզի նեղուցի բացման եօթը պայմաններ:

Իրանի աւագ բանագնացը նշած է, որ Ուաշինկթըն պէտք է կատարէ այս բոլոր պայմանները, որպէսզի նեղուցը բացուի, եւ բանակցութիւնները վերսկսին:

Ղալիպաֆ աւելցուցած է, որ Մոսկուա կատարած իրենց այցելութեան ընթացքին Միացեալ Նահանգներու ներկայացուցիչները Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինէն խնդրած են նպաստել Միացեալ Նահանգներ-Իրան ուղղակի բանակցութիւններուն:

ԹՐԱՄՓ. «ԱՇԽԱՏԱՆՔ...»

Շարունակուած Ա. էջէն

«Միացեալ Նահանգները Իրանի հետ պատերազմ մը չսկսան: Իրան 1979 թուականէն ի վեր Միացեալ Նահանգներու դէմ պատերազմ կը մղէ, եւ պէտք էր ատիկա շատոնց վճռել», ըսաւ ան:

Սպիտակ տան ղեկավարը պնդեց, թէ Միացեալ Նահանգները իր վարչակազմին օրով հակադարձեցին Իրանին:

«Ուժով հակադարձեցինք եւ յաղթեցինք: Միայն կը մնայ ճշդել, թէ ե՛րբ կ'ուզենք այս կացութիւնը աւարտել», աւելցուց ան:

«Կ'ուզենք վստահ ըլլալ, որ ամբողջական յաղթանակ արձանագրեցինք, եւ ոչ թէ 93 առ հարիւրով յաղթանակ: Ատիկա հաստատօրէն ամբողջական յաղթանակ պիտի ըլլայ», նշեց Թրամփ:

Ըստ անոր, Թեհրան առնուազն 25 տարիներու պիտի կարօտի իր քանդուած կարողութիւնները վերականգնելու համար:

Թրամփ նշեց, որ շրջանին մէջ ամերիկեան ուժերը իրենց պարտականութիւնը կատարեցին «Իրանին հիւլէական զէնք ձեռք բերելը արգիլելու նպատակով»:

Արեւմուտքցի պաշտօնատար մը «Պլումպըրկ»-ին յայտնեց, որ զինուորական հետախուզական գնահատումներու համաձայն, Իրան տակաւին կարողութիւնը ունի ամսական շուրջ 50 հեռահաս հրթիռներ արտադրելու, այսինքն՝ պատերազմի սկիզբէն արտադրելու իր կարողութեան շուրջ կէսը, եւ հաւանաբար առնուազն 1700 հեռահաս հրթիռներ ունի:

Պաշտօնատարը լրատու գործակալութեան ըսաւ, թէ 28 փետրուարին սկսած ամերիկեան-իսրայէլեան օդային արշաւը քանդած է Իրանի զինուորական աւանդական կարողութիւնները:

Սակայն «Պլումպըրկ» նշեց, որ արտադրութեան ներկայ կշռոյթը կռիւի վերսկսման պարագային Թեհրանին հակադարձելու մեծ կարողութիւն կը տրամադրէ:

«Պլումպըրկ»-ի համաձայն, Իրան պատերազմի սկիզբէն ի վեր աւելի քան 4900 «Շահետ» տիպի անօդաչու թռչող սարքեր եւ առնուազն 2200 հեռահաս հրթիռներ արձակած է: Միջին Արեւելքի մէջ ամերիկեան ուժերն ու անոնց դաշնակիցները պաշտպանելու համար աւելի քան 1000 «Փաթրիոթ» տիպի հրթիռներ օգտագործուած են, իսկ անոնց արտադրութիւնը տարեկան շուրջ 650 է, իսկ մէկ հրթիռին գինը՝ 4 միլիոն տոլար է:

ՎԵՆՍԱՆ ՔՈՄՓԱՆԻ ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Այդ օր (17 հոկտեմբերին) ան նոյնիսկ չմասնակցեցաւ մրցումէն ետք մամլոյ ասուլիսին, եւ ակումբին մէկ բանբերը յայտնած էր, որ ան առողջական հարց մը ունի: Քանի մը օր ետք, Արսենալի դէմ «Չեմփիընզ լիկ»-ի մրցումին, ան վերջին անգամ դաշտ ներկայացած էր՝ 5 յաջորդական մրցումներ բացակայելով: Վենսան Քոմփանի նոյնիսկ հիւանդանոց անցուցած էր քանի մը օր՝ իր հիւանդութեան պատճառով, երբ փորձի պահուն ուշքը կորսնցնելով ինկած եւ ուսին ոսկորն ալ կոտրած էր:

Պայերնի ֆիզիքական բժիշկները վերականգնելու փուլ կ'անցընեն անոր ուսին գծով, մինչ անոր մարզիչի պարտականութիւնները ժամանակաւոր ձեւով կը կատարէ անգլիացի Արոն Տենքս:

Պէտք է ըսել, որ Տենքսի հետ Պայերն 6 մրցումներուն 5-ը յաղթած է միայն Տորթմունտին դէմ (2-2) ձախողելով:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Ան Իրանի եօթը կէտերէ բաղկացած ծրագիրին ամերիկեան պատասխանը որակեց «խաբուսիկ»:

Մոհամետի յայտնեց, որ քաթարցիները, փաքիստանցիները, իրաքցիները եւ կարգ մը եւրոպական պետութիւններ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփէն խնդրած են դիւանագիտական ծրագիր պատրաստելու համար յաւելեալ ժամանակ տրամադրել, իսկ Ուաշինկթըն կը պնդէ իր վերջնական պատասխանը տալէ առաջ Իրանի հետ ուղղակի բանակցութիւններ վարելու վրայ:

Ան նշեց, որ Թեհրան այդ առաջարկը մերժած է՝ մեկնելով իր համոզումէն, թէ պահանջուած պայմաններու իրականացումէն առաջ բանակցիլը որեւէ շահ պիտի չապահովէ, եւ ամերիկեան կողմը հանդիպումը պիտի օգտագործէ այլ թղթածրարներ արծարծելու համար:

Ղալիպաֆի խորհրդականը նշեց, որ Թրամփ իր տեղակալին՝ ՃԷյ.Տի.Վանսին բանակցելու լիազօրութիւն տուաւ, առանց զիջումներ կատարելու լիազօրութիւն տալու:

Ան աւելցուց, որ բանակցութիւնները այլեւս Իրանի շահերուն համահունչ չեն, եթէ պիտի չապահովեն իրողական զիջումներ, զորս կարելի է իրանեան արժէչափերու հիմամբ ստուգել:

Մոհամետի շեշտեց, որ կարելի չէ ներկայ իրավիճակին վերաբերիլ իբրեւ միայն քաղաքական կամ բանակցային թղթածրար մը, որովհետեւ Իրան իրարու կապակցուած քաղաքական, ապահովական, տնտեսական, բանակցային եւ զինուորական մարտահրաւէրներ կը դիմագրաւէ՝ «թշնամիի» բարդ պատերազմի ծիրին մէջ, որ կացութեան համապարփակ գնահատում կը պահանջէ:

Ղալիպաֆի խորհրդականը հաւանական նկատեց, որ բանակցութիւնները որեւէ արդիւնքի չհասնին՝ նշելով, որ ամերիկացիները առաջարկած են շուրջ երկու շաբթուան պայմանաժամ մը, որուն աւարտին Թրամփ վերջնական որոշում մը պիտի տայ:

Ան ըսաւ, որ Թրամփ հրապարակաւ զինուորական ընտրանքին աւարտը կը յայտարարէ, սակայն Միացեալ Նահանգները իրողական գետնի վրայ սահմանափակ հարուած հասցնելու կը պատրաստուին, իսկ Իրանը՝ լայնածաւալ հակադարձութեան:

ԱՄԻՆ. «ԼԻԲԱՆԱՆ ԱՆՀԱՄԲԵՐ...»

Շարունակուած 2-րդ էջէն

Ես յոյս ունիմ եւ կ'աղօթեմ, որ Լիբանանի ժողովուրդը կը կարենայ միախմբուիլ, ձեռք-ձեռքի տալ եւ միաւորուիլ որոշելու այս մեծ հայրենիքի ճակատագիրը՝ անոր մշակոյթներու, համայնքներու եւ աւանդութիւններու իւրայատուկ խճանկարով, ինչպէս նաեւ բազմազանութեան եւ համակեցութեան հարուստ բնորդով», յայտնեց Էրտողան:

«Կ'ուզէի ընդգծել, ինչպէս Աուտէ արքեպիսկոպոսին հետ մեր հանդիպման ժամանակ նշեցի, որ Թուրքիան միշտ պիտի կանգնի Լիբանանի կողքին, պիտի շարունակէ ձգտիլ ըլլալ բարիքի ուժ եւ խաղալ դրական ու կառուցողական դեր այս բարեկամ երկրին եւ անոր դրացիներուն աջակցելու գործին մէջ», եզրափակեց Թուրքիոյ նախագահի որդին:

Աուտէ արքեպիսկոսպոսը իր կարգին յայտնեց. «Լիբանանի ժողովուրդը թուրք ժողովուրդին մօտիկ է, եւ Թուրքիան իր բազմազանութեամբ եւ տարբեր համայնքներու ներդաշնակ համակեցութեամբ Լիբանանին կը նմանի»:

«Լիբանանը ախորժակներու եւ շահերու տէրերէն բացի թշնամիներ չունի, մինչ իսկական ներդրումը պէտք է ըլլայ լիբանանցիներու միասնականութեան մէջ եւ տարբեր կարծիքները միաւորելով, փոխան պառակտման՝ ընդգծելով ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքը: Մեկնելով ասկէ՝ անհրաժեշտ է վերջ դնել օտար շահերուն եւ պայքարիլ բոլոր անոնց դէմ, որոնք կը ձգտին իրենց շահերուն հասնիլ Լիբանանի շահերուն հաշուոյն, ինչպէս նաեւ անհրաժեշտ է սերունդները դաստիարակել իրական քաղաքացիութեամբ եւ հայրենիքի շահը որեւէ այլ շահէ վեր դասել», ըսաւ ան:

Պիլալ Էրտողան աւելի ուշ այցելեց Պէյթ Ուասաթ, ուր հանդիպում ունեցաւ Մուսթաքպալ հոսանքի փոխնախագահ Պահիա Հարիրիին հետ: Հանդիպումի ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ շրջանային եւ միջազգային վերջին զարգացումներուն, ինչպէս նաեւ երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութիւններուն:

ՄԱՅՔԼ ՔԱՐԻՔԻ ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Այդ մարզիչն ալ շատ հաւանաբար ըլլայ արժանթինցի Մաուրիսիօ Փոչեթթինոն, որ կը մարզէ Միացեալ Նահանգներու ազգային խումբը:

Անգլիական ակումբին ղեկավարութիւնը խորհրդակցութիւններ կ'ունենայ Միացեալ Նահանգներու ֆութպոլի ֆետերասիոնին հետ՝ վերջնական համաձայնութիւնները գոյացնելու համար: Այդ համաձայնութիւններուն լոյսին տակ արժանթինցի մասնագէտը պիտի վերադառնայ Անգլիա:

Փոչեթթինօ 2013-ին մարզած էր Սաութհեմփթընը, 2014-ին՝ Թոթենհամը, ապա Ֆրանսա մեկնած էր մարզելու Փարիզ Սեն Ժերմենը մէկ եղանակի համար (2021-2022): 2023-ին ան միացած էր Չելսիին, որմէ տարի մը ետք ստանձնած էր Միացեալ Նահանգներու ազգային խումբը:

«ՀԱՅ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԻ ԼՈՒԾՈՒՄԸ ...»

Շարունակուած Ա. էջէն

Յարաբերութիւններու կարգաւորման հոլովոյթին մէջ արձանագրուած յառաջընթացը Հարաւային Կովկասի մէջ կայուն խաղաղութեան հաստատման կարելիութիւն կը ստեղծէ: Մենք կը խրախուսենք երկու կողմերը կատարելու իրենց ստանձնած պարտաւորութիւնները: Գերիներու հարցի լուծումը նախապայման է», յայտարարած է նախարար Ֆորիսիէ:

Ան նաեւ աւելցուցած է, որ Ֆրանսան յստակ կերպով դատապարտած է Արցախի մէջ Ազրպէյճանի զինուորական գործողութիւնը եւ ափսոսանք յայտնած շրջանի հայ բնակչութեան գրեթէ ամբողջական հեռանալուն նկատմամբ:

«Մենք տեղահանուածներու ընդունման հարցին մէջ մեծագոյն մարդասիրական աջակցութիւնը ցուցաբերած ենք: Յատկացուող միջոցները պիտի յարմարցուին գոյութիւն ունեցող կարիքներուն՝ մարդասիրական եւ արդիւնաւէտ աջակցութիւն ապահովելու նպատակով: Ֆրանսան կարեւոր կը նկատէ Արդարադատութեան միջազգային դատարանի՝ 17 նոյեմբեր 2023-ին սահմանուած ժամանակաւոր միջոցներու կատարումը: Բոլոր անոնք, որոնք կ'ուզեն իրենց բնակութեան վայրեր վերադառնալ, պէտք է կարելիութիւն ունենան այդ մէկը ազատ եւ անվտանգ պայմաններու մէջ կատարելու», աւելցուցած է նախարարը:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

Շարունակուած 2-րդ էջէն

● «ԱՍԱՍ». «Վարչապետ Սալամ տեղեակ պահուեցաւ ընթացող հետաքննութիւններէն, ինչ որ զինք մղեց իր դիրքորոշման նշաձողը բարձրացնելու եւ անուղղակի կերպով ակնարկելու, թէ հինգ կալանաւորուածները հնզպալլայի անդամ են»:

● ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ աղբիւր մը «Նահար» օրաթերթին. «Սապրայի մէջ գըտնուող պահեստանոցի մը մէջ մեծաթիւ գողցուած մոթորսիքլեթներ յայտնաբերուեցան, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչի առեւտուր կատարողներ, զէնքեր եւ թմրեցուցիչներ»:

● «ԱԽՊԱՐ» օրաթերթ. «Ապու Տապին չի բաւարարուիր վերջերս Լիբանան այցելած գործարարներու մեծ պատուիրակութեամբ, այլ կը պատրաստուի այս տարեվերջէն առաջ վերադառնալ գործարարներ ներառող տնտեսական պատուիրակութեամբ մը, մինչ թուայնացման եւ արհեստական բանականութեան ոլորտներուն մէջ նախաձեռնութիւններու կողքին նաւահանգիստներու եւ կառոյցներու նկատմամբ . «ԼԵՊԱՆՈՆ ՖԱՅԼՋ». «Նուազագոյն աշխատավարձը 1000 տոլարէն վեր բարձրացնելու կոչերը կը բախին տնտեսական դաժան իրականութեան, որ նման բարձրացման իրականացումը կը դարձնէ հաստատութիւններուն համար մարտահրաւէր: Աշխատաւորներու աշխատավարձերու բարելաւման եւ հաստատութիւններու փակման ու աշխատատեղերու հետագայ կորուստի վախի լոյսին տակ հարց կը յառաջանայ, թէ ինչպէ՞ս կարելի է աշխատավարձերու բարձրացման հասնիլ առանց յաւելեալ տնտեսական հետեւանքներու»:

- ԼԷՅՔԸՐՋԻ 11-ՐԴ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

Երկու պարտութիւններ կրած են Լէյքըրզ, Սփըրզ եւ Սելթիքս:

Անցեալ տարուան ախոյեան Նիւ Եորք Նիքս 115-107 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Քլիվլենտ Քեվելիրզէն:

Ճէյմս Հարտըն 32 կէտ նշանակեց, իսկ Տոնավըն Միչել 23 կէտ աւելցուց ի նպաստ Քեվելիրզի, որ իր 12-րդ մրցումին 6-րդ յաղթանակը արձանագրեց:

Ասիկա Նիքսի 11-րդ մրցումն էր այս տարեշրջանին, որ կրեց իր 5-րդ պարտութիւնը:

Կոլտըն Սթէյթ Ուորիըրզի աստղ Սթեֆ Քըրրի վիրաւորուեցաւ եւ հագիւ 5 վայրկեան մասնակցեցաւ Հիուսթըն Ռոքեթցի դէմ մրցումին: Վերջինս 115-105 արդիւնքով յաղթեց:

Ալփերեն Շենկիւն 19 կէտ, 13 ռիպաունտ եւ 9 էսիսթ ձեռք ձգեց, մինչ Քեւըն Տիւրենթ 20 կէտ աւելցուց Հիուսթընի հաշուոյն:

Ստորեւ արդիւնքները.

Նիւ Եորք Նիքս - Քլիվլենտ Քեվելիրզ	107-115
Թորոնթօ Ռեփթըրզ - Պոսթըն Սելթիքս	93-98
Ինտիանա Փէյսըրզ - Ուաշինկթըն Ուիզըրտծ	114-101
Միլուոքի Պաքս - Լոս Անճելըս Լէյքըրզ	112-123
Նիւ Օրլինզ Փելիքընզ - Պրուքլին Նեթց	111-145
Մեմֆիս Կրիզլիզ - Տենվըր Նակեթց	118-123
Շիքակօ Պուլզ - Սան Անթոնիօ Սփըրզ	119-124
Եութա Ճեզ - Օրլանտօ Մեճիք	106-123
Հիուսթըն Ռոքեթց - Կոլտըն Սթէյթ Ուորիըրզ	115-105
Փորթլենտ Թրէյլ Պլէյզըրզ - Օքլահոմա Սիթի Թանտըր	118-108

